Влада - Радам !

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

№ 198 (948) ♦ Вівторок, 18 жовтня 1994 року ♦ Ціна договірна

БУДЬТЕ ЗДОРОВІ Й ПІСЛЯ ПОКРОВИ!

На вулиці поменшало вагітних жінок — сумна статистика для неозброеного ока. Смертність в Україні давно перевищує народжуваність. Найпоширеніший тип сім'ї — однодітна. Із двома малюками — 41 відсоток, із трьома — лише шість. Але ВОНИ? Ну хто їх просив? Ну про що вони думали? На які гроші? Одна пелюшка стільки... Банка дитячого харчування — дорожча за декретні. Ну ще б одненьке, ну ще б двоє, але дев'ятеро! Божевільні!

Держава, яка здогадалася ввести податок за бездітність, ніби схаменулася: заходилася вручати нагороди... за дітей. Є у тому щось ненормальне. Нагороди за те, що призначене самою природою і відняте, не збагнеш навіть ким, кимось абстрактним, без обличчя й голосу, але таким, що завжди має у кишені пару аргументів.

ООН проголосила 1994-й міжнародним роком сім'ї, а 15 травня — міжнародним днем родини. Світовий Конгрес українців проголосив днем української родини першу неділю після Покрови. Позавчора у будинку культури «Славутич» Союз Українок за сприяння держадміністрацій Києва та Подільського району зініціював проведення благодійного свята. Запросили великі родини Подільського району, замовили [illegible]оштовні подарунки дітлахам, грошову допомогу сім'ям та опікунам, які виховують сиріт.

Під час святкового концерту виникло непорозуміння: 28-річна мати відмовилася від своїх 500 тисяч на користь іншої сім'ї. Ні, ці гроші не зайві там, де найменшому хлопчику — три місяці, а найстаршому — п'ятнадцять років. Пояснила: «Для сім'ї з трьох дітей це — гроші, за них можна щось придбати. А я лише на харчування щодня витрачаю мільйон... На свій дитячий садок із дев'яти хлопчиків та дівчаток я сама можу заробити.

Чи не важко? А як ви думали? Я працюю на кількох роботах, мої старші діти — так само. Чоловік теж «крутиться». Не крутитимешся — з голоду помреш. Ні, я не така вже бідна».

На свято Держкомітет з питань молоді та спорту виділив 16 мільйонів карбованців. З миру по нитці зібрали з підприємств Подільського району, щось підкинула Українська соціальна служба. Але свята мають звичку минати. Щомісяця мати відчуває державну турботу у розмірі 800 тисяч купонів на дев'ятьох... На все про все. От вам і соціальні пільги, от вам і подиви: «І чому вони не народжують? Це ж так природно!»

Коли Олені вручали медаль за п'яту дитину, вона хотіла, щоб це відбулося у школі, щоб діти побачили, що їхню маму шанують, що народжувати і виховувати дітей не менш почесно, аніж літати у космос.

«Мої діти не матимуть так багато дітей. Втім, мої якраз і матимуть — я їх так виховую. А от більшість багатодітних... Багато хто з них зараз голодує. Хто ж прагне злиднів, та ще й добровільних?»

Я запитала у десятирічного Сергійка:

— Виростеш, оженишся, дітей матимеш?

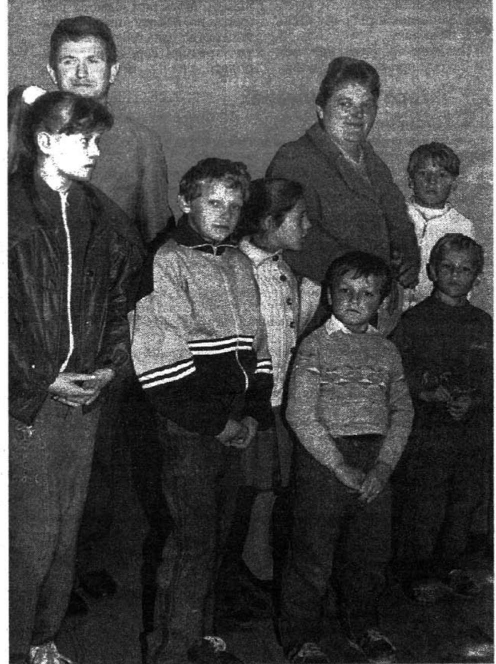
— Стільки ж, скільки у мами.

— І ти так само будеш купувати їм чотири торти на дні народження?

— Угу.

Я вірю. Або хочу вірити. Згадала: від Покрови до Пилипового посту в Україні — пора весіль.

Ганна РОМАНЦОВА.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Зустріч О.Мороза з послом Франції

На бажання Надзвичайного і Повноважного Посла Франції в Україні Мішеля-Іва Пессіка його прийняв Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. Пан Пессік передав О.Морозу запрошення французького парламенту відвідати з офіційним візитом Францію.

Під час дружньої розмови пан Пессік поцікавився ставленням ВР України до доповіді Президента України Л.Кучми, що була виголошена 11 жовтня. Олександр Мороз повідомив, що ВР підтримає Президента у здійсненні економічних реформ. Але ще є деякі моменти, які доведеться узгоджувати. У ході зустрічі обговорювалися можливості взаємовигідного співробітництва, французьких інвестицій в економіку України, інші питання.

Сприяти припливу інвестицій

Учора Голова Верховної Ради України Олександр Мороз прийняв делегацію Фонду підприємництва для нових незалежних держав (США) на чолі з головою фонду Гленом Гатчінсом.

Ця фундація має на меті сприяти розвитку приватного підприємництва в Україні, Молдові та Білорусі. На ці цілі США планують виділити протягом найближчих 3—4 років 150 мільйонів доларів.

«Визначення України як самостійного об'єкта інвестування окремо від інших держав, а саме це передбачає проект Фонду, дає можливість ще раз закріпити індивідуальне місце України у світовому співтоваристві» — підкреслив Олександр Мороз і зазначив, що Верховна Рада й надалі працюватиме над забезпеченням стабільного законодавства, яке б сприяло припливу іноземних інвестицій в Україну.

Продиктовано в номер

А Чорнобиля ніби й не було

На засіданні Комісії Верховної Ради України з питань Чорнобильської катастрофи народні депутати висловили крайню стурбованість тим, що в доповіді Президента не знайшлося місця для такого важливого питання, як визначення шляхів подолання наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту людей, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС. Ця проблема, як зазначалося, сьогодні стоїть дуже гостро й стосується кожного десятого мешканця України. Кількість захворювань на радіаційно забруднених територіях у 8—10 разів перевищує аналогічні показники в інших регіонах країни. Щороку зростає смертність серед потерпілих.

Водночас виконавча влада намагається скоротити перелік компенсаційних виплат населенню, остаточно знищити наявну систему соціального захисту.

Комісія сподівається, що надалі в програмі діяльності Президента України знайде належне місце і так званий чорнобильський чинник. Інакше, якщо це офіційна позиція Президента, Комісія Верховної Ради України з питань Чорнобильської катастрофи не може погодитися з нею.

На смерть журналіста

Десять років минуло з дня трагічної смерті відомого правозахисника, журналіста Валерія Марченка. Поминальну панахиду на могилі українського страдника, в селі Гатному під Києвом, відслужив настоятель Борисоглібського храму УАПЦ отець Юрій Бойко.

Сьогодні о 18-й годині в столичному Будинку вчителя відбудеться вечір пам'яті в'язня сумління «І смерть як найвищий вінок». У ньому беруть участь мати Валерія Ніна Марченко, правозахисник, лауреат премії «Благовість» Мирослав Маринович, історик, голова Київської організації «Просвіта» Раїса Іванченко, науковець Катерина Криворучко та народні артисти України Марія Стеф'юк, Галина Яблонська, Василь Зінкевич, ансамбль бандуристів Чернівецького музучилища під керуванням Раїси Кузьменко.

Вибори до бундестагу

Вибори до бундестагу відбулися минулої неділі у Федеративній Республіці Німеччина. З цього приводу посольство ФРН в Україні організувало прийом для лідерів українських партій і громадських організацій, дипломатів і журналістів. Вони спостерігали за перебігом подій, ознайомилися з передвиборчими програмами партій, а також думками німецьких громадян щодо кандидатів на посаду канцлера.

Щоб присутні відчули себе безпосередніми учасниками виборів, господарі запропонували їм лотто-прогноз. Найпередбачливішим виявився журналіст із «Київської правди» О.Новак, який і отримав срібний набір ручок з підписом міністра закордонних справ Німеччини К.Кінкеля. До речі, прогнози провідних науково-дослідних інститутів Німеччини про перемогу коаліції ХДС/ХСС теж справдилися. Докладно про результати виборів до бундестагу читайте на 5-й стор.

Парламентська хроніка

Підприємствам стане легше. А інвалідам?

Денне засідання 14 жовтня

Останні дві сесійні години минулого пленарного тижня були результативні.

Прийняття Закону про внесення змін і доповнень до Закону про зайнятість населення та до Закону про основи соціальної захищеності інвалідів мало б певною мірою полегшити становище людей, котрі за станом здоров'я не завжди можуть влаштуватися на роботу, яка їм під силу, щоб забезпечити собі за нинішніх жорстких економічних умов хоча б якийсь заробіток, крім жалюгідної пенсії. Розгляд цього питання почали з інформації першого заступника міністра праці України Н.Сорокіна. Було запропоновано надати місцевим Радам право самостійно встановлювати квоти для бронювання робочих місць для інвалідів.

Питання про внесення змін до Закону про основи соціальної захищеності інвалідів розглядали за запитом 150 депутатів Верховної Ради попереднього скликання. Річ у тому, що підприємства за нестворення робочих місць для інвалідів навіть в разі, коли інваліди не зверталися з питань працевлаштування, повинні були відраховувати солідні суми до Фонду соціального захисту інвалідів. Н.Сорокін запропонував зменшити квоту бронювання робочих місць для цієї категорії населення до двох відсотків. За наведеними ним розрахунками, це дає змогу працевлаштуватися всім бажаючим інвалідам 3-ї групи, 38 відсоткам — 2-ї і 10 відсоткам 1-ї групи інвалідності. Йшлося також про те, що в разі відмови прийняти на роботу інваліда підприємство має сплачувати кошти у розмірі середьорічної зарплати, а не в розмірі середньої вартості одного робочого місця, як було досі. Безумовно, підприємства, де не працюють інваліди, зекономлять гроші. Але що матиме від перестановки доданків сам Фонд соціального захисту інвалідів?

Утім, саме порядок оплати не викликав заперечень в Комісії з питань соціальної політики та праці, від імені якої виступив голова підкомісії депутат П.Степанов. Найголовніше заперечення — це квота не в розмірі двох відсотків, як пропонує уряд, а чотиривідсоткова. П.Степанов пояснив, що, за підрахунками, два відсотки інвалідів працюють і стільки ж бажають працювати.

Голова Верховної Ради О.Мороз зачитав положення із запропонованими змінами й наголосив, що всі підприємства, установи й організації мають турбуватися про працевлаштування інвалідів. Та для великих підприємств сума сплати за нестворення робочих місць з розрахунку середньої вартості робочого місця є надто велика, і саме тому уряд наполягає на ухваленні поданої пропозиції. Так само й щодо двовідсоткової квоти. Врешті, депутати ухвалили пропозицію Комісії.

На завершення пленарного засідання було прийнято поправки до нової редакції законопроекту про громадянство, про яку поінформував голова Комісії з прав людини В.Буткевич. Депутати розглянули також зміни у складі постійних комісій ВР, прийняли Закон про внесення змін і доповнень до Кримінально-процесуального кодексу України, ухвалили постанови про обрання та звільнення суддів Арбітражного суду України та м.Києва. А от постанову про склад тимчасової депутатської комісії з виготовлення національних грошей так і не ухвалили.

Вікторія СВІТЛАНОВА.

Інтерв'ю в кулуарах

Віталій ШЕВЧЕНКО

— Як вам сподобалася доповідь Президента 11 жовтня? Чи є механізм її втілення?

— Виступ Президента у парламенті — безперечно, подія зі знаком «плюс». Це, звичайно, не програма, а визначення курсу соціально- економічної політики на найближчу перспективу. Президент закликав до реформ, а Верховна Рада дедалі глибше занурюється в болото безплідних дебатів довкола проекту ключового на нинішній момент Закону про місцеві Ради. Відстоюючи засади радянської влади, неспроможної обслуговувати державність України, представники лівої більшості вилущили з цього проекту навіть зародки компромісів між різними гілками влади. Про яку підтримку Президента на шляху виходу з кризи можна говорити, якщо навіть сам політичний устрій держави і тип виконавчої влади нагадують схрещення їжака з ондатрою?

Сергій КУЗЬМЕНКО

— Чого очікує фракція комуністів від скасування постанови Верховної Ради про заборону діяльності КПУ?

— Передусім морального задоволення, оскільки три мільйони комуністів України сьогодні мають на собі тавро антидержавної, антиукраїнської організації. Треба визначитися: з одного боку, заборонена ідеологія старої компартії, з іншого — дозволена ідеологія нинішньої.

— Це — одне й те саме? Колишня й нинішня компартії?

— Ідеологія не може змінитися за два роки, хоча вона і в розвитку. Ми не відокремилися від тієї партії, яка була.

— А структура КПУ—КПРС, права на майно колишньої партії?

— На момент заборони КПУ вже не входила до складу КПРС. Майно, звичайно, треба повернути. За винятком того, що використовується навчальними закладами, держустановами. Треба повернути партії те, що сьогодні використовують комерційні структури для особистого збагачення.

Олександр ЄМЕЦЬ

— Звернення від фракції комуністів до парламентаріїв СНД — це перший крок до відновлення СРСР чи щось інше?

— У комуністів, звичайно, є така мета, але я сьогодні не переоцінював би це звернення. В ньому немає чогось такого, що вказувало б на спробу порушення суверенітету України... Це — намагання підмінити своє невміння розв'язувати складні соціально-економічні проблеми якимись декларативними зверненнями на кштапт «давайте дружить, ребята». Давайте. Але я подякував би комуністам, якби вони при цьому ще й запропонували конкретний механізм валютних розрахунків при такому «обвалі» валют у Росії та Україні. Все одно треба якось платити за енергоносії?.. Верховна Рада забагато уваги приділяє подібним питанням. Це вигідно тим, хто на інше нездатний.

***

До питання про відміну постанови Верховної Ради від серпня 1990 року про заборону Комуністичної партії УРСР у п'ятницю черга так і не дійшла. Проте у кулуарах це питання жваво обговорювали.

Геннадій ДОЛЖЕНКО

— У серпні 1990 року, коли незаконно заборонили Комуністичну партію УРСР, були дискриміновані права 3 мільйонів громадян України — членів цієї партії. Тому ми піднімаємо питання, щоб це тавро було знято з чесних і порядних людей.

За відновленням Компартії, очевидно, постане необхідність повернути її колишнє майно. Ми не претендуватимемо на будинки, що їх віддали під дитячі, медичні, культурні заклади. Але чимало колишніх приміщень Компартії потрапило до рук комерційних структур, нуворишів, які використовують їх не на користь народу України, а для самозбагачення. І ми наполягатимемо, щоб це майно було повернене.

Микола ЖУЛИНСЬКИЙ

— У «Вечірньому Києві» були опубліковані списки з голосування народних депутатів за розгляд питання про відміну серпневої постанови 1990 року. Користуючись нагодою, заявляю, що там вкралася помилка. Я голосував проти. Робиться спроба, шляхом скасування постанови про заборону Компартії України, утвердити можливість старої влади, яка виступає проти проведення економічних реформ і приватизації. За відновленням КПУ постане питання повернення старих приміщень, друкованих органів. І це — процес не правового характеру, а політичного. Свого часу ВР України схвалила таке рішення законно. Але якщо у когось з'являється бажання пересвідчитися у цій законності, він має звертатися до Конституційного суду, а не нагнітати політичне протистояння у законодавчому органі, коли на часі, передусім, розв'язувати питання економічного характеру.

**Інтерв'ю підготували
Костянтин ПАРИШКУРА та Наталя ФІЛІПЧУК.**

Верховна Рада: коментар тижня

ОБІЙШЛОСЯ БЕЗ БУРІ

Уперше за всю діяльність українського парламенту нинішнього скликання сесійний зал, в тому числі й балкон, був заповнений до краю депутатами й гостями. З одного боку, тому, що сам факт виступу нового Президента України не з тронною, а вже цілком зрілою програмою (минуло трохи більш як сто днів його перебування у цій ролі) не міг не викликати такого великого інтересу. Тим більше, що Леонід Данилович не балує нас прилюдними виступами, в тім числі і прес-конференціями для журналістів, його діяльність стала певною мірою таємницею для багатьох.

З другого боку, з серйозним програмним документом, який визначає стратегію і тактику України в державному й економічному будівництві, не так давно виступив на сесії Голова Верховної Ради Олександр Мороз. Отже, аналітиків цікавило: чи сходяться погляди двох перших керівників України, чи не «проскочить» між документами, проголошеними ними, іскра, яка може привести до вибуху. Адже неминучий конфлікт між нашими лідерами давно пророкували не тільки окремі газети, а й деякі політичні сили.

Зрештою, модель розвитку нашої держави, хоч би як ми приховували, уже зумовила заочний діалог між Президентом і Головою Верховної Ради. Леонід Кучма не так словами, як своїми останніми указами дав чітко зрозуміти, що його не влаштовує парламентсько-президентська республіка, яку обстоює Олександр Мороз. Як же зреагує на ці дії Верховна Рада України?

Верховна Рада зреагувала спокійно, навіть надто спокійно. Після годинної доповіді-звернення Леоніда Кучми про подолання суспільно-економічної кризи в Україні, продовження і розвиток реформ у нашій державі депутати відмовилися не тільки від запитань, а й навіть від обговорення. Щоправда, коли біля мікрофонів зав'язалася процедурна дискусія, як зреагувати на виступ Президента, — затвердити його одразу, одним махом, без будь-яких зауважень і побажань, як палко до цього закликали С.Головатий та О.Ємець, чи все-таки попрацювати над документом у комісіях, а вже потім виносити вердикт, — позиції депутатів все-таки дещо прояснилися.

Насамперед багато з них з полегшенням констатували, що доповідь Л.Кучми, як сказав один з промовців, на 80 відсотків збігається з Основними засадами і напрямами становлення економіки України в кризовий період, проголошеними О.Морозом. Отже, ніякого вибуху не передбачається.

Але що ж являють собою решта 20 відсотків? Адже в таких серйозних, програмних документах і в одному проценті може бути закладено стільки, що наслідки одразу й не передбачити.

Відмахнувшись від ейфорії окремих промовців, яких можна запідозрити в особистих вигодах від такої декларованої вірності Президентові, народні обранці все-таки обрали розумний шлях: не поспішати з рішенням, спокійно вивчити доповідь Президента, обговорити її в комісіях і на сесії, а потім уже давати їй оцінку.

Це був один з кульмінаційних моментів засідання. Не беруся твердити з усією категоричністю, але думаю: якби депутати пішли за С.Головатим і О.Ємцем, вони багато втратили б в очах виборців. Адже що то був би за парламент, до якої ролі він скотився б, якби навіть не захотів поміркувати, проаналізувати те, що доповів Президент? По-моєму, такого прецеденту не було в жодному парламенті світу.

Емоції депутатів у виступах перед мікрофонами не скоро вгамувалися. Бо й по закінченні засідання вони довго ще сперечалися в коридорах і давали інтерв'ю. І головною темою їх були оті 20 відсотків, куди, як не важко здогадатися, увійшли програмні положення Президента про приватизацію і, особливо, права на землю.

Очевидно, вони й стануть незабаром головним предметом дискусій та узгодження позицій Президента і Верховної Ради України.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

У фракціях і групах Верховної Ради

Заява фракції Народного Руху в Верховній Раді України щодо принципів формування Конституційної комісії

Конституцію слід писати так, щоби нашим наступникам не довелося мучитися з нею так, як мучимося ми. Це має бути документ, написаний надовго. Для цього слід прагнути, щоб у ньому було відображено:

— загальноприйняті у світі юридичні норми, гарантовані права і свободи громадян, як того вимагають міжнародні документи;

— позиції абсолютної більшості наших громадян у політичних, економічних і соціальних питаннях.

Якщо погодитися з такою досить очевидною метою, то ми мусимо подбати, щоб у Конституційній комісії були представлені всі політичні сили, які мають підтримку громадян України. Це завдання буде вирішено позитивно, якщо в Комісії працюватимуть представники усіх фракцій та груп на рівних засадах. Сьогодні, в час політичної нестабільності в суспільстві, пропорційне представництво нічим не виправдано. Адже після перемоги лівих сил (комуністів і соціалістів) у Донбасі на виборах до Верховної Ради України вже вибори до місцевих Рад засвідчили, що підтримка лівих у цьому регіоні далеко не абсолютна. То чи можна сьогодні допустити, щоб одну лише фракцію комуністів у Конституційній комісії представляли три-чотири особи. Тим більше, коли комуністи всупереч прийнятому рішенню пропонують включити до складу Комісії таких людей, як Григорій Крючков та Олександр Коцюба, які не є депутатами і, по суті, не представляють нікого, крім самих себе та своєї ідеологічної нетерпимості. Тільки фракція комуністів могла запропонувати до складу Комісії Григорія Крючкова, людину, відому своїми українофобними настроями, тільки комуністи могли доручити написання Конституції держави особі, яка виступила проти цієї держави і зривала з лацканів народних депутатів українську символіку.

Разом з тим було б доцільно розширити представництво Верховної Ради у Конституційній комісії за рахунок постійно діючих депутатських комісій: правової політики і державно-правової реформи, з питань діяльності Рад і кордонних справ, оборони і національної безпеки, одного представника від усіх комісій соціально-гуманітарного спрямування. Такий підхід зробив би роботу Конституційної комісії більш професійною, менш заполітизованою, а отже, з кращими шансами на результативність.

Таким чином, фракція Народного Руху вносить дві пропозиції:

1. Від Верховної Ради у Конституційній комісії — тільки народні депутати.

2. Представництво фракцій, груп і комісій розподілити таким чином:

— по одному представнику від кожної групи і фракції;

— по одному представнику від названих комісій.

Якщо наші пропозиції не буде враховано, особливо наголошуємо на першій, щодо представлення Верховної Ради у Конституційній комісії лише народними депутатами, фракція Народного Руху не бачить можливості для конструктивної співпраці з комісією Коцюби та Крючкова і тому представники від фракції у такій комісії не працюватимуть. В такому разі Народний рух України разом з іншими демократичними силами розроблятиме альтернативний проект Конституції, який доведе до відома українського народу.

РУХ-ПРЕС.

БРАТОЛЮБІЄ. ЗА ЯКИХ УМОВ?

Соціальне партнерство можливе. За умови достойних джерел існування. Для всіх, хто працює або вийшов на пенсію

Пригадую Шевченкове, омріяне й вистраждане: «і братолюбіє пошли...» Сьогодні цей заклик для України дуже й дуже актуальний. За умов, коли в нашій економіці наростають кризові явища, що призводять до дальшого й глобального зубожіння народу, а отже — посилення соціальної напруженості в суспільстві. Коли не вдалося подолати руйнівну інерцію попереднього політичного курсу і змінити його на такий, що сприяв би радикальним змінам на краще. Саме за таких умов, як наслідок, і маємо вельми безрадісне сьогодення, коли навіч — згубний самоплив у розвитку економічної кризи. Влада фактично втратила важелі управління не лише економічними, а й соціальними, політико-юридичними, ідеологічними процесами в суспільстві. Звідси — фактично безвладдя й тотальна безвідповідальність в Україні.

1. НЕП в Україні. Це — реально

Картина, що й казати, невтішна. Та не безнадійна. Життя ставить на порядок денний визначальне, доленосне завдання: відновлення достатньо дієздатної державної влади, наведення бодай елементарного порядку.

Чи реальне, в оглядовий період, його виконання? З достатнім ступенем вірогідності можна казати: так. Звідки ця впевненість? Сьогодні маємо те, без чого Україна чотири роки борсалася в сутінках невизначеності. Маємо досить чітко виважений, науково обгрунтований документ, який визначає — куди йти, чого прагнути, в який спосіб наміченого досягти. Це — «Основні засади і напрями становлення економіки України в кризовий період». Як програмний документ, покликаний визначати основний зміст діяльності Верховної Ради, його було прийнято на самому початку роботи першої сесії. До речі, в розробленні Основних засад брала участь велика група вчених та фахівців-практиків. Так само, як і в розробленні президентської програми. Хочу сподіватися, що ці документи взаємно доповнюватимуть один одного і сприятимуть подоланню кризи, реформуванню економіки в інтересах більшості людей України. Прикметно, що у своїй промові, під час затвердження його на посаді Прем'єр-міністра, Віталій Масол виголосив принципи і наміри, майже аналогічні визначальним положенням цих документів. Виходить, можна говорити, що маємо українську НЕП (нову економічну політику)? На запитання щодо цього на прес-конференції після проголошення Основних засад Голова Верховної Ради Олександр Мороз відповідав: «Так, можна!» Та й Президент України у своїй доповіді на сесії Верховної Ради 11 жовтня кілька разів підкреслив, що це — таки нова економічна політика. Додам від себе: дуже хотілося б, щоб це було справді так.

З історії знаємо, що нова економічна політика допомогла молодій Радянській республіці, знекровленій громадянською війною, звестися на ноги й вижити. Як відомо, історія має властивість багато в чому повторюватися. Тож є підстави твердити, що й наша НЕП допоможе економіці України подолати кризу, небувалу за умов мирного часу. А запрацює її «двигун», то стане можливим здійснення і соціальних програм. Бо саме соціальна незахищеність — це те, від чого нині найбільше потерпає наш народ. Треба зважати й на певні кроки нам назустріч з боку міжнародних фінансових кіл, чому, до речі, немалою мірою сприяла активність законодавчих і виконавчих структур останнім часом.

У фракціях і групах Верховної Ради

2. Соціальному захисту — законодавчу основу

Протягом останніх років стало мало не правилом гарного тону, коли йдеться про реформи, заводити мову переважно про приватизацію, лібералізацію цін, вільне підприємництво тощо. Маючи на увазі, що ось-ось народиться в нас молодий клас, який по-новому візьметься за справу й вже напевне облагодіє наш до решти згорьований і знедолений народ.

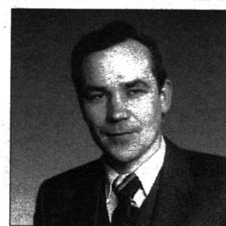
Шкода, однак, що при цьому замовчують саме тему реформ у соціальній сфері. А це саме те болюче питання, котре прямо зачіпає інтереси мільйонів наших співгромадян. Виходячи з цього, я хотів би викласти позицію нашої парламентської фракції щодо проблем соціальної політики і можливих, за нашим баченням, шляхів реалізації її в інтересах народу.

Згідно з програмними положеннями Соціалістичної партії України, ми — за багатоукладну економіку, за співіснування різних форм власності. Але пріоритетним для нас було й залишається одне — відстоювання інтересів тих трудівників, котрі живуть за рахунок власної праці. Ми не від того, щоб у нас виріс клас заможних людей. Але щоб до нього входило принаймні три чверті наших співгромадян, а не оті п'ять відсотків «жирних котів», що за роки «розбудови» нагребли під себе не ними набуте й тепер бачать себе хазяями життя.

Для реалізації програмних положень СПУ та своїх передвиборчих програм депутати-соціалісти домагатимуться розгляду вже на поточній, другій сесії Верховної Ради цілого пакета питань щодо законодавчого забезпечення соціальних прав і гарантій трудящих України. Так, за нашим поданням, до порядку денного вже внесено і розглянуто питання з перегляду розмірів мінімальної зарплати і мінімальної пенсії. Ми ініціювали також розгляд на сесії питання про перегляд змісту статті 52 Закону про освіту. Сьогодні доводиться говорити, власне, про виживання освіти. Адже факт, що багато кваліфікованих освітян вимушені залишити школи, бо на їхню жебрацьку зарплату сьогодні прожити просто неможливо.

Вважаю, принципове значення матиме прийняття законодавчого акта, який регламентуватиме й захищатиме права та свободи працівника. Про що йдеться? Нині вже діє багато підприємств приватної та інших форм власності. В чинному законодавстві немає механізму, який регулював би взаємини приватника-роботодавця і найманого ним трудівника. Звідси — соціальна незахищеність людей. Ми повинні усунути можливість соціального визиску, прийнявши відповідний закон.

Наша фракція внесла також пропозицію щодо розроблення і прийняття Закону про державне підприємство. Його регулятивна роль має бути такою, щоб людині вигідно було працювати саме

на державному підприємстві, як є в усьому світі. А в нас досі виходить все навпаки. Чому?

Прийнятий Закон «Про підприємство» лише продекларував участь трудових колективів в управлінні. Бо хоч, відповідно до цього Закону, на підприємствах і створювалися ради трудових колективів з певними повноваженнями, можливості дійового контролю за роботою адміністрації вони були позбавлені з самого початку. Вже тим, що половину складу цих рад призначала дирекція.

Отже, вона й контролювала (й нині контролює!) прийняття того чи того рішення. Отже, навіч — створення ідеальних умов для безконтрольної діяльності директорського корпусу. А звідси й результат: пішла-поїхала «прихватизація» — оптом і вроздріб!

Навіч ситуація, коли частина (і досить значна!) директорського корпусу, об'єднавшись на грунті спільних інтересів з комерційними банками, фактично стала повновладним господарем підприємств. За таких умов вже кудись на другий план відсувається турбота про виробництво, пошуки виходу з кризи. І владу, і гроші їм дає приватизація в її сучасному вигляді. Ось чому на її прискорене здійснення вони й спрямовують свої зусилля. А що з цього вселенського пограбунку мають їхні «рідні» трудові колективи? Та нічогісінько! Де ж тут соціальне партнерство, без якого рухатися уперед неможливо? Розуміючи ці обставини, життєві інтереси людей праці повинні захистити ми, депутати. Спільно з урядом, звичайно. До речі, саме в цьому досвід, надбаний у світі, дуже знадобився би. Зокрема, коли менеджера (керуючого) колектив наймає на певних умовах: зумів домогтися зростання економічних показників — маєш відповідну платню та інші блага. Якщо ні — на твоє місце приходить інший. Може, саме тоді промисловість України не працюватиме, як нині, лише на 60 відсотків своєї потужності, і ми не матимемо такого величезного прихованого безробіття. Чинник управління в контексті цієї проблеми зовсім не другорядний. Хоча, звісно, і не єдиний чинник негараздів нашої економіки.

Життя засвідчило: безконтрольність — згубна. Йдеться, зрозуміло, не про дріб'язкову опіку, а про контроль у вищому розумінні, тобто коли різні його форми підпорядковані єдиній меті: економічна ситуація завжди має бути підконтрольна державі. Усунення народного (державного) контролю спричинило до руйнівних наслідків, тому в ряді галузей бачимо спонтанні спроби відновити його в тій чи тій формі. Наша фракція наполягає на введенні, через прийняття відповідного закону або постанови, ефективного державного контролю.

Домагатимемося прийняття спеціальної постанови Верховної Ради про введення в дію системи взаєморозрахунків між підприємствами, щоб сприяти розблокуванню виробництв. Тут, вважаємо, доречним є введення практики вексельних розрахунків. Переконані, що проблему оплати праці треба вирішувати системно, комплексно. І тут маємо напрацьовані пропозиції. Наша фракція виносить на розгляд другої сесії питання про систему безплатного забезпечення ліками пенсіонерів та інвалідів, а також ряд інших питань цього ж, соціального, блоку.

3. Чи проживеш «повітрям свободи»?

Нещодавно газета «Комуніст» оприлюднила інтерв'ю, взяті в кількох киян з нагоди святкування Дня незалежності. На запитання, що набула вона з проголошенням України незалежною, одна пенсіонерка відповіла так: «Я щаслива вже з того, що дихаю повітрям свободи. А ковбаса мене цікавить мало»... Чи не правда, прекраснодушний вислів? Одначе це, мабуть, рідкісний феномен нашої шокової «розбудови». Адже 99 із 100 наших співгромадян скажуть, що самим «повітрям свободи» не проживеш, потрібне ще й щось інше з сякими-такими калоріями.

Воно й справді — не до жиру, коли мінімальна зарплата в нас, згідно з даними Міжнародної організації праці (МОП), становила донедавна 1 долар 14 центів (нині — ще менше). А середня зарплата — десь на рівні 17 доларів. Для порівняння: проїзд у метро в США вартий 1,5 долара. За даними тієї ж МОП, Україна серед держав Східної Європи має найнижчу середню зарплату за найвищої бідності. Дожилися!

Тим часом, виходячи з даних, офіційно зафіксованих у міжнародних довідниках, в Україні наприкінці 80-х років обсяг особистого споживання на душу населення становив 230—240 доларів на місяць, або відповідно 2,7—2,8 тисячі доларів на рік. За обсягом та структурою особистого споживання населення Україна впевнено перебувала на середньоєвропейському рівні, а де в чому — й лідирувала. От вам і «застійні часи»...

Сьогодні, напевне, немає проблем актуальнішої і гострішої, ніж рівень зарплати і пенсій. Про це постійно говорять наші виборці під час зустрічей. Бо йдеться про головне: як вижити? І неймовірно болісне буває, коли не можеш пояснити, за які ж гріхи людей позбавлено можливості жити по-людськи. Ось чому наша фракція зробить все можливе й неможливе, щоб домогтися (і найближчим часом!) перегляду розмірів зарплати і пенсій в бік їх підвищення. Мабуть, дехто буде звинувачувати нас у популізмі. Та нехай собі як знають...

Я рішуче не згодний з тезою кабінетних стратегів від економіки (з тих, до речі, які завжди на плаву), котрі твердять, що підвищення зарплати саме й спричиняє інфляцію, що воно здатне знекровити нашу й так анемічну економіку. А хто ж, дозвольте запитати, довів її до цієї «анемії»? Зрештою, отой «аргумент» може пройти «на простачка», але він розсипається вщент, якщо вдатися до серйозних розрахунків. Я не наводитиму їх усіх — це тема окремого дослідження, а візьму лише кілька характерних цифр. Так, мінімальна зарплата нині становить менш як 8 відсотків від середньої по народному господарству. Це справді згубна диспропорція! Бо світова практика засвідчує, що цей показник має бути на рівні 30—50 відсотків. Що означає: мінімальна зарплата в структурі реальної зарплати має становити не менш як 50 відсотків. З огляду на те зважте, чого варті оті 60 тисяч, які в нас взято за мінімум зарплати. Хто їх визначив, з якої стелі вони списані?! Та й реальна платня у нас така, що не тільки не дає змоги чесній людині зводити кінці з кінцями, а й гальмує виробництво — через купівельну неспроможність громадян. Бо товар виробляють, а продати його немає змоги...

4. Має бути: держава — для людини

Або порівняймо ставки санітарки й медсестри в лікарні (240—280 тисяч) з тими 150—170 мільйонами карбованців, які щомісяця одержували (дані на кінець 1993 року) керівні працівники комерційних банків. Щоб не сягати лише так «високо», візьмемо «низи» тих же банків: зарплата прибиральниці там становить 3—4 мільйони. Коментарі тут потрібні?

Скажу лише: такі соціальні полюси — то міна сповільненої дії, закладена в підвалини нашої держави. І якщо ми справді прагнемо соціального миру, соціальної злагоди, то не повинні допустити, щоб цей заряд здетонував. Ще раз поставте поряд цифри: 102 тисячі, 240 тисяч і 150 мільйонів. Це відповідно соціальна пенсія, зарплата санітарки і «жалування» банкіра. Скажіть, за таких разюче відмінних джерел існування можливе між ними «братолюбіє»?! Відповідь напрошується однозначна. Як і на запитання, чи може бути міцною держава, де такі засади дехто вважає цілком прийнятними (згадаймо сакраментальне Л.Кравчука: «Будуть багаті й бідні, і це — нормально...»).

Декотрі можуть заперечити: а он на Заході... Подивімося. У найбагатшій країні капіталістичного світу США розрив у доходах між найбіднішими і найбагатшими становить 1:9. Чи не тому там такий численний і, що важливо, соціально стабільний середній клас, який виступає гарантом соціального миру в суспільстві? Тут є над чим замислитися. Як і над тим, як зупинити шалене галопування цін, як покінчити, нарешті, з усіма отими нашими «шоками». Але наші панове-демократи не ризикують зачіпати, це вочевидь, не виграшну для них тему.

Справді, багато звичніше й простіше звинувачувати в усіх гріхах «комуняк» та «соціалістів», котрі, мовляв, прагнуть реваншу й повернення «совіцьких» порядків. Облуда це! І люди дедалі більше починають усвідомлювати цю істину. Бо в неправди — короткі ноги, хоч і довгий язик. Ні, не реваншу прагнемо ми, тобто представники лівих сил у Верховній Раді, а конструктивної роботи. Так, саме роботи для побудови суспільства, де держава буде для людини, а не навпаки. Члени Соціалістичної фракції на цьому стояли і стоятимуть несхибно.

Іван ЧИЖ,
народний депутат України, керівник Соціалістичної фракції у Верховній Раді.

У постійних комісіях

Про пресу і те, як їй вижити

Комісія Верховної Ради законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації спільно з Міжнародним медіа - центром та за участю Європейського інституту засобів масової інформації провели в Києві дводенний семінар. На ньому обговорювали проблеми української преси, радіо та телебачення. Перед учасниками семінару з доповіддю виступив генеральний директор Європейського інституту засобів масової інформації професор Бернд-Петер Лангс. Він також доповів про результати моніторингу української преси і телебачення під час виборчої кампанії, ознайомив з висновками, зробленими після цього членами міжнародної комісії.

Учасники семінару обговорили питання ролі держави в розвитку засобів масової інформації, їх фінансової підтримки, координування їхніх дій. Голова підкомісії з питань друкованих ЗМІ Степан Ткаченко поінформував, над якими законопроектами працює Комісія Верховної Ради.

Продиктовано в номер

Ще раз про зарплату

На думку заступника міністра економіки Володимира Науменка, для того, щоб в Україні розпочалися радикальні економічні зрушення, на першому етапі достатньо законодавчої діяльності Президента України. В разі, якщо реформи підуть погодженим з Міжнародним валютним фондом напрямом, середня заробітна плата в Україні вже до кінця року зросте з 25 до 32 доларів США. До речі, національний доход на кінець року очікується одержати в розмірі 783,8 трильйона карбованців, а фонд заробітної плати — 339,4 трильйона карбованців. Інакше кажучи, частка заробітної плати в національному доході становитиме 43,3 відсотка.

«Мерітайм партнер» — великомасштабні вчення на Чорному морі

Як стало відомо із джерел, близьких до командувача Чорноморського флоту і ВМС України, з 21 по 25 жовтня з ініціативи Сполучених Штатів Америки на Чорному морі буде проведено великомасштабні військово-морські вчення «Мерітайм партнер». У них братимуть участь військово-морські сили США, Болгарії, Греції, Італії, Румунії, Грузії, Росії та України. Від Чорноморського флоту буде залучено сторожовий корабель «Безукоризненный», від МВС України — корабель управління «Славутич». А 6-й флот ВМС США виділяє для цих навчань фрегат «Дойл», танкер «Платт», два літаки патрульної авіації «Оріон» і «Лідер-Джест».

Ключовим моментом «Мерітайм партнер», за задумом командування 6-го флоту США, мають стати дії з організації режиму ембарго, для чого відпрацьовуватимуть окремі елементи розвідки, перехоплення корабля-порушника (роль такого візьме на себе танкер «Платт»), його огляд і за потреби — захоплення.

Одні забувають — інші обирають

Всеукраїнське братство «Тарасові джерела», створене рік тому, обрало своїм головою колишнього Президента України Леоніда Кравчука. Виступаючи на черговому зібранні братства, яке відбулося в одному із санаторіїв у мальовничому куточку під Черкасами, Л.Кравчук сказав, що метою цієї позапартійної культурологічної організації є об'єднання всіх українців навколо святого імені Тараса Шевченка заради миру, злагоди, національного примирення, консолідації і зміцнення української державності.

У день перепоховання видатного сина України — 22 травня наступного року братство проведе на Чернечій горі у Каневі велелюдну маніфестацію, в якій візьмуть участь братчани з усіх областей України та з-поза її меж.

Екс-президент України на запитання журналістів, чому в дні святкування 50-річчя визволення України він перебуває не в Києві, а в лісі під Черкасами, відповів, що його не запрошено на урочисте засідання до палацу «Україна». «Це вдруге я зазнаю такої ганьби, — зауважив Л.Кравчук, — перший раз мене «забули» запросити на святкування третьої річниці незалежності України. Однак якщо хтось у такий спосіб хоче ізолювати мене від політичного життя, то з того нічого не вийде. Я готуюсь до активної участі у роботі Верховної Ради».

І ліцеїсти з прапором

Бойового Прапора вручено Київському військовому ліцею (колишнє Суворовське училище). Малиновий стяг із золотим тризубом передав особовому складу навчального закладу заступник міністра оборони України генерал-полковник Іван Біжан. «Одержуючи Бойового Прапора на 51-му році перебування нашого військового закладу на рідній землі, ми вперше по-справжньому відчули себе причетними до Збройних Сил України», — сказав у своєму виступі начальник ліцею генерал-майор Олександр Шкребтієнко.

Юні курсанти кричали «Слава!» і з новим стягом маршували.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Повертайтесь, скарби, додому!

Повернення національно-культурних пам'яток, втрачених або переміщених під час другої світової війни, й досі річ злободенна для України. Адже у дні фашистської навали наша країна втратила неоціненні духовні, мистецькі, історичні надбання. Це понад 50 мільйонів справ архівного фонду. А ще, за неофіційними даними, понад 40 тисяч музейних експонатів, тисячі художніх полотен зі Львова, Києва, Харкова та інших міст. Не обминули подібні втрати й Росію, Білорусь, країни Прибалтики. На жаль, переміщені духовні надбання здебільше перебувають не в господарів.

Саме тому й постало на часі проведення міжнародного форуму, присвяченого поверненню реституції культурних цінностей. Він зібрав у Чернігові більш як 200 провідних істориків, архівістів, музеєзнавців, бібліографів з США, ФРН, Естонії, Білорусі, Росії, Угорщини, Польщі та України.

Дослідники назвали чимало адрес перебування українських пам'яток, незаконно переміщених в роки війни і, що парадоксально, як стало відомо з виступу директора Дослідного центру по Східній Європі при Бременському університеті Вольфганга Айхведе та інших промовців, вони перебувають переважно не у ФРН. За висновками вчених, незліченні духовні багатства з України спочатку вивезли до Німеччини, а віднайдені, після розгрому гітлерівців, —до Москви, Санкт-Петербурга й інших міст Росії. Багато колекцій, фондів з українських музеїв тримають тут у спецсховищах, до яких не допускають українських учених. А коли й надають доступ, то за ознайомлення, копіювання вивезених національних пам'яток доводиться платити значні кошти.

Цей висловлений біль промовців дещо образив секретаря Державної комісії з реституції культурних цінностей Російської Федерації Е.Кузьміну, яка, за її словами, мимоволі опинилася у Чернігові «на правах звинувачуваної». Вона вважає, що згадані проблеми самими емоціями та бажаннями не можна розв'язати. Як у Росії, так і в інших державах потрібно передусім напрацювати відповідне законодавство, яке чітко регламентувало б систему реституції, правовий механізм повернення вивезених духовних багатств. Ця слушна заувага загалом визначила подальший хід науково-практичної дискусії.

Поважне зібрання рекомендувало Національній комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей при Кабінеті міністрів України розробити державну програму повернення на Батьківщину втрачених або переміщених під час другої світової війни культурних цінностей, створити банк даних про місцезнаходження незаконно вивезеного. Найближчим часом будуть вироблені правові засади розв'язання питань, стосовних повернення в Україну втрачених пам'яток.

До речі, міжнародне зібрання стало свідком доброго прикладу спільного розв'язання проблем — щойно Росія передала до Сосницького музею Олександра Довженка зібрання архівних матеріалів видатного кінодраматурга.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Мамо, в комерсанти я піду...

Загальноукраїнське опитування, що його провели Інститут соціології НАН України спільно зі службою «Соціс-Геллап», зафіксувало зміни в оцінках престижу вітчизняних професій та посад.

До групи найвищого престижу (для рейтингу запропоновано тридцять одне найменування професій) увійшли ті, що зі сфери урядування та бізнесу — керівник банку, міністр, директор заводу, підприємець та комерсант. По тому як громадськість зазнала подвійного «опромінення» — як політизації, так і деполітизації — на одному щаблі популярності розташувалися — депутат, адвокат і лікар. Економічна реальність відкоригувала систему оцінок престижу й деяких традиційних видів праці. Майже не популярна в 70—80-х роках професія бухгалтера сьогодні зваблива рівно як у столиці, так і на селі. Водночас не всі нові сфери діяльності популярні. Фермерство, скажімо, навіть не прозирнуло в числі лідерів списку.

Ореол таємничості збільшив популярність викладачеві вузів в судженнях селян. Утім, відома городянам правда про статус цієї професії її рейтинг знизила. Це ж стосується вченого. Нині вони утворюють золоту середину рейтингу разом із фахами журналіста, телемеханіка, агронома й актора. Завершують список військовий, швачка, ветеринар, медична сестра, майстер з ремонту годинників, інженер, слюсар та механізатор.

Окреслена картина вочевидь відтворює загальні риси нинішнього економічного та суспільного становища в країні: щонайглибша економічна криза, яка настала за перебудовою й здобуттям самостійності, все ж не похитнула ринкових орієнтацій населення.

Соціологічний центр «Демократичні ініціативи».

Розцвіла яблуня у жовтні

Гілку яблуні обліпили ніжні біло-рожеві квіти.

І це у жовтні. Росте яблуня на дачній ділянці садового товариства «Затишок», розташованого поряд села Христового Станично-Луганського району.

— Таке буває тоді, коли влітку урожай яблук був дуже низький. Так дерево начебто старається спокутувати свою провину перед людиною і відплодоносити пізніше. А скоріше, що це — прагнення до продовження свого «роду», адже в плодах — насіння, з якого виростають діти матері-яблуні, — прокоментувала побачене мною завідувачка кафедри Луганського сільськогосподарського інституту, доктор сільськогосподарських наук Лідія Акентьєва.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганська область.

У партіях і рухах

Ландик повертається до керма Партії праці

Колишній віце-прем'єр в уряді свого земляка-донеччанина Ю.Звягільського Валентин Ландик після тривалої перерви повертається у політику. Це стало відомо після засідання політради Партії праці, головою якої знов обрано народного депутата України В.Ландика. Інший народний депутат — Микола Азаров, який деякий час очолював так звану «партію генералів», знову посів посаду заступника. У середині наступного місяця «трудовики» планують провести свій другий з'[illegible] у Києві, де, певне, і будуть [illegible]цювати віднині керівні орг[illegible] партії. А напередодні в колисці Партії праці — Донецьку має відбутися обласна партійна конференція.

Юрій ДОЦЕНКО.

Донецьк.

Екологія

Американська допомога інспекторам

У рамках Фонду міжнародного розвитку Сполучені Штати Америки збираються п[illegible]ти технічну допомогу Мінпр[illegible]и України — передати йому багатофункціональну пересув[illegible] екологічну лабораторію. П[illegible]ект щодо цього було започат[illegible]вано під час візиту до США на початку цього року міністра охорони навколишнього природного середовища України Юрія Костенка. Комплектування лабораторії за цим проектом відбуватиметься в США на конкурсних засадах.

Недавно в Україні перебувала група технічних експертів з Мінекології США. Разом з фахівцями Мінприроди було обговорено склад, функції і технічні умови щодо майбутньої лабораторії. До цієї роботи були залучені фахівці наукових центрів Мінприроди з Харкова і Одеси. Українські спеціалісти ознайомилися з практикою застосування таких лабораторій Міністерств[illegible] екології США.

Американські експерти разом з українськими колегами відвідали Чорнобильську АЕС, де, зокрема, ознайомилися з екологічним станом Чорнобильської зони і лабораторною базою для його контролю і дослідження.

В Мінприроди на лабораторію покладають великі надії і збираються «озброїти» нею Головну державну екологічну інспекцію України.

Олексій БРЕУС.

«Горять» буряки в кагатах

Такого ще не було в господарській діяльності Хмельницької області. Цукрові заводи через відсутність сировини почали працювати на 8 днів пізніше графіка. Потім завезені швидкими темпами цукрові буряки почали «горіти» в кагатах, довелося перевезти сировину на інші заводи і навіть в іншу область. Через нерозпорядливість концерну «Укрцукор» в забезпеченні мазутом зупинився Кам'янець-Подільський цукровий завод.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницька область.

«Гарячі точки»: що ми про це знаємо

Жити б маршалу довше...

Черговий акт економічної та політичної кризи в колишній Югославії розпочинається в середині 80-х років. Сили протиборчих угруповань зосереджуються навколо проблеми конституційного устрою держави. Остання югославська Конституція від 1974 року фактично відкрила шлях до створення на порівняно невеликій території шістьох економічних комплексів, багато в чому автономних, шістьох ринків, відносини між якими будувалися на ґрунті конкуренції, що суперечило політичній системі, декларованому принципу «братерства та єдності».

Особливо болючою для сербської політичної еліти та громадської думки була автономізація Косова, з яким пов'язано багато славетних і трагічних подій національної історії, священних у свідомості сербського народу.

Післятітовської доби сербське керівництво розгортає послідовний наступ на автономію Косова, що спричиняє гостро негативну реакцію хорватів та словенців, підтверджує їхнє побоювання щодо взятого Белградом курсу обмеження самостійності республік та регіонів. Внесення доповнень та змін до Конституції, підготовлених сербським керівництвом навесні 1989 року, підтвердило ці побоювання. Автономію Косова та Воєводини (двох автономних областей у складі Сербії) було значно обмежено, що вказувало на готовність офіційного Белграда до проведення більш жорсткої централістської політики у масштабах всієї федерації.

Перемога на виборах у Хорватії коаліції правого центру вкрай загострила ситуацію в колишній Югославії взагалі. Нове хорватське керівництво взяло курс на максимальну автономію республіки. Незабаром гасло про повну автономію у межах конфедерації, яка мала б замінити федерацію, було замінено на гасло про відокремлення, що зумовило новий спалах націоналізму й спричинило черговий виток сербсько-хорватської конфронтації. Мотиви психологічного та ідеологічного порядку доповнювалися й економічними: Хорватія разом із Словенією була в єдиній Югославії основним джерелом валютних надходжень, давала майже дві третини нафти, газу, урану, відігравала важливу роль у системі економічної інтеграції як усередині СФРЮ, так і в стосунках з міжнародним ринком.

Економічний чинник відіграв надзвичайно важливу роль в ескалації «югославської кризи». Політичні еліти Сербії та Хорватії у ситуації, коли зійшов зі сцени маршал, здатний стримати амбіції кожної з них, вдалися до «з'ясування стосунків» з метою досягнення переваги в економічній системі країни.

Кульмінація «югославської кризи» настає у зв'язку з проголошенням Словенією та Хорватією незалежності у червні 1991 року. У відповідь на це Белград «для захисту державного суверенітету та забезпечення недоторканності державних кордонів» вивів на вулиці хорватських та словенських міст і сіл Югославську народну армію, переважну більшість генералітету в якій становили серби. Криза переростає у війну. До участі у врегулюванні конфлікту прилучається міжнародне співтовариство в особі окремих його членів і міжнародних організацій. Криза інтернаціоналізується не лише де-факто, а й де-юре.

Слідом за Словенією та Хорватією у березні 1992 року заявляє про свій державний суверенітет Боснія та Герцеговина (ще трохи згодом і Македонія), на території якої співіснують три громади: сербська, хорватська та мусульманська. Тіто свого часу дозволив представникам мусульманської віри — етнічним сербам — писати у графі «національність» не «серб», а «мусульманин», що спричинює новий спалах збройного протистояння сербів та хорватів, до останніх «приєдналися» боснійські мусульмани. Перерозподіл територій пішов уже не на міста та області, а на села та їхні околиці, що зробило перспективу визначення міжетнічних кордонів практично нездійсненною. Боснійські мусульмани хочуть виборюти власну незалежну державу. Але вони неспроможні зробити це самі, без участі боснійських хорватів, бо мають замало території та населення. Боснійські серби прагнуть повної автономії, погрожуючи приєднатися до Сербії. Політичні еліти кожної з громад, які перебувають у стадії формування, зацікавлені у продовженні війни, яка дає їм можливість збагачуватися за рахунок інших.

Павло РУДЯКОВ,
старший науковий співробітник Інституту світової економіки та міжнародних відносин НАНУ.

На знімку: сербський снайпер у горах над Горажде.
Фото з журналу «Шпігель».

(Закінчення. Початок у № «Голосу України» за 14 жовтня.)

Як корисно робити прогнози

При владі у Бонні залишиться нинішня правляча коаліція християнських демократів, їхніх партнерів в Баварії та лібералів. Проте її перевага в бундестазі нового скликання в порівнянні з опозицією буде мінімальною — всього лише на чотири голоси більше. Згідно з попередніми повідомленнями, блок ХДС/ХСС набрав 41,7 відсотка, вільні демократи — 6,6 відсотка, соціал-демократи — 36,8 відсотка, «Союз-90»— «Зелені» — понад 7 відсотків голосів виборців. Розподіл мандатів в бундестазі ФРН такий: «християни» — 284 мандати, вільні демократи — 46. Таким чином, правляча коаліція одержить 330 мандатів з 656 місць в парламенті. Соціал-демократи зуміли одержати 250 мандатів, «Союз-90»—«Зелені» — 47 мандатів. Як значний усіх можна розцінювати 29 мандатів Партії демократичного соціалізму, за яку в західних землях проголосував тільки 1 відсоток виборців, а на сході країни — аж 17. Отож опозиція володітиме 326 мандатами.

«Незначна перевага краще, ніж поразка», — так прокоментував підсумки виборів глава парламентської фракції ХДС/ХСС В.Шойбле. Коментуючи результати виборів, газета «Тюрінгер альгемайне» відзначила, що практично жодна з політичних партій не репрезентувала переконливої програми майбутнього розвитку країни. Тому не дивно, що виборці після об'єднання країни та європейської інтеграції вирішили не міняти «кучера», тобто федерального канцлера. У свою чергу, «Вашингтон пост» вважає, що Г.Коль «здобув значного успіху у відновленні своїх політичних позицій». Французька «Ліберасьйон» наголосила, що після четвертої перемоги підряд на виборах Г.Коль, після закінчення дії нового мандата, поб'є рекорд Аденауера. Водночас вона зазначає, що незначна перевага, з якою переміг нинішній канцлер Німеччини, не є повним успіхом, бо складається враження, що йому просто не було кращої альтернативи. «Гардіан» підкреслила: «Німеччина, одна з найбільш значних держав у Європі, перебувала в політичній нестабільності, коли канцлер Г.Коль і його правляча коаліція виграли з мінімальною перевагою четвертий раз. Країна з 60-мільйонним електоратом розкололася і кинула на Європу шокову хвилю у вигляді підсумків виборів, під час яких християнські демократи одержали найгірший результат з 1947 року. Г.Коль стверджує, що сформує новий уряд. Проте лідери соціал-демократів і «зелених» заявили, що «канцлер не зможе створити стабільний кабінет і змушений буде залишити свою посаду протягом найближчих двох років».

Одразу після виборів, як тільки стали відомі попередні результати, Г.Коль наголосив, що правляча коаліція одержала достатню більшість, щоб керувати державою. За словами канцлера, принцип нинішнього коаліційного уряду буде збережено.

Отож, німці, як і свідчили соціологічні опитування перед виборами, віддали перевагу відомому і стабільному політику, бо особливістю нинішньої кампанії було те, що голосували жителі ФРН не за партійні платформи, а за особистості, які є лідерами німецького суспільства. Окрім того, підсумки виборів ще раз підтвердили, що Німеччина залишиться основною рушійною силою європейських інтеграційних процесів, бо за керівництва Г.Коля іншого шляху обрано не буде. Для України це є важливою ознакою у справі подальшого вступу до європейських та міжнародних інституцій та розвитку тісного стратегічного партнерства з великим західним сусідом.

Тарас ПЕТРІВ,
Сергій ДАНИЛЕНКО.

Буде гарантія — буде інсулін

Понад два мільйони громадян України хворіють на діабет і постійно потребують ін'єкцій інсуліну, якого ми не виробляємо.

Але з'явилася надія, що випуск цих ліків буде освоєно. Київський м'ясокомбінат планує відкрити дільницю для виробництва інсуліну. Але без інвестицій підприємство не в змозі справитися з цією проблемою.

Є, здається, й бажаючі вкласти свій капітал у виробництво — кілька німецьких фірм, які ведуть переговори з киянами. Правда, виконання цього проекту можливе лише з допомогою кредитів Гермесу, наданих Федеральним урядом у розмірі 75 мільйонів німецьких марок.

Спробуйте і ви

Знаєш мову — більше шансів

Інтерес європейців до вивчення німецької мови значно збільшився останніми роками. Ця тенденція посилюється, стверджується в заяві МЗС ФРН. У країнах — членах Європейського Союзу німецька мова займає третє місце після англійської та французької серед іноземних мов, які обираються для вивчення в школі. В Центральній і Східній Європі вона значно випередила за популярністю російську як другу мову і набуває значення мови міжнародного спілкування. Лише в Європі вивчають німецьку мову 15 мільйонів чоловік, в усьому ж світі — близько 20 мільйонів.

Сильного імпульсу інтересові до німецької мови надав ряд факторів: об'єднання Німеччини, завершення формування європейського ринку, створення Європейського Союзу, демократизація країн Центральної і Східної Європи, включаючи країни СНД, а також майбутнє розширення ЄС за рахунок нових членів.

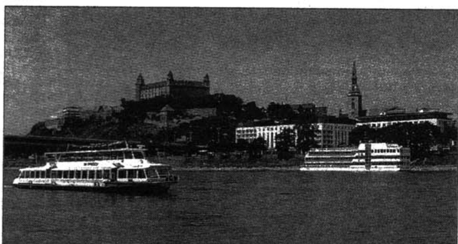
У самому ж ЄС і країнах, які бажають стати його членами, стрімко зростає кількість школярів, що обирають німецьку мову як іноземну.

В Центральній і Східній Європі знання німецької дає більше шансів на одержання високооплачуваної роботи. Німецька поступається за популярністю англійській, але в сусідніх з ФРН Польщі і Чехії 40—50 відсотків школярів обирають для вивчення саме німецьку мову. Дві третини з 20 мільйонів вивчаючих, а це 13 мільйонів, мешкають в колишніх соціалістичних країнах.

Федеральний уряд Німеччини заявляє про намір сприяти цьому процесові, проте бракує вчителів. Розв'язати цю проблему, вважає МЗС ФРН, можна лише з залученням коштів країн—сусідів Німеччини. Бонн же, зі свого боку, ще торік прийняв програму допомоги вивченню німецької мови у цих країнах, згідно з якою на 1994 рік виділено 39 млн. марок ФРН. Вони витрачаються на розробку нових підручників, посібників для вчителів і створення факультетів для підготовки філологів-германістів.

Володимир ПЕТРОВ.

Контакти і контракти

Після бурі... діловий ритм

Політичні бурі в сусідніх державах — Україні й Словаччині — завершилися незалежністю обох, але обірвали економічні зв'язки. Проте ненадовго. Про це засвідчила словацька торгова виставка, яка минулого тижня відбулася в Києві. На ній продемонстрували свої здобутки й державні, й приватні підприємства.

Укладено угоди на поставки продукції сільського господарства й харчової промисловості, машинобудування, хімічної і скляної промисловостей, взуття, виробів із дерева й текстилю. Домовленості про створення спільних підприємств покладуть початок нормальним виробничим зв'язкам.

На знімку: Дунай і сьогодні залишається важливим торговим шляхом, по якому, незважаючи на економічні негаразди, ідуть вантажі.

Цікаво

Хочете бути в ЄС?

Згідно з останнім опитуванням громадської думки жителів країн—членів ЄС, датчани найбільше задоволені статусом держави. 97%— вважають членство у Європейському Союзі корисним. 31% жителів Іспанії та Португалії не поділяють оптимізму з приводу перебування у Союзі, 26% французів і 24% італійців взагалі негативно ставляться до перебування Франції та Італії у ЄС. У Люксембурзі, Голландії, Бельгії, Великобританії, Ірландії та Німеччині невдоволених відповідно 5, 7, 11, 12, 14 і 16 відсотків.

Приватизація: про ефективність поки що не чути

Точка зору

Вихід із кризи часто пов'язують з приватизацією. Наскільки це виправдано? Для відповіді на це запитання розглянемо три варіанти приватизації. У принципі можлива будь-яка комбінація цих варіантів.

1-й варіант. Приватизація за сертифікати за залишковою вартістю основних фондів. Тут важливо зазначити, що залишкова вартість основних фондів на сьогодні занижена проти їх ринкової ціни. Досить сказати, що нинішня вартість сертифіката — 1 млн. 50 тис. крб. — практично дорівнює середньомісячній зарплатні в Україні. Іншими словами, за місячну зарплату населення України може викупити 70% вартості основних фондів (такий відсоток передбачає приватизація). На перший погляд, це добре: кожний громадянин України зможе придбати нерухомість і ділитиме прибуток, тобто отримувати дивіденди. Але не все так просто! Розрив між вартістю основних фондів у діючих і ринкових цінах досягає зараз десятків сотень разів, що спричинить велетенські розміри спекуляції. Крім того, виникає проблема у зв'язку з різкою диференціацією рентабельності виробництва в промисловості. Так, у першому півріччі 1994 року рентабельність видобутку нафти становила 214 %, а видобутку залізної руди — 19 %. Той, хто вкладе свій сертифікат у видобуток нафти, буде мати величезний дивіденд, а акціонер рудника хай плаче. В першому разі охочих отримати казкові дивіденди буде більш як достатньо, і спекулянти візьмуться за справу. Можливо, що з'явиться новий вид мафії — «сертифікатна».

2-й варіант. Приватизація за готівку за ринковою вартістю основних фондів, наприклад, через аукціони. Ясно, що основні фонди дістануться новим бізнесменам, і вони отримають можливість відмити свої гроші, зароблені, як правило, на спекуляції не в умовах зростання виробництва, а його занепаду. Потім вони спокійно отримуватимуть свої дивіденди. В даному разі доцільно проводити не приватизацію, а конфіскаційну грошову реформу.

Коли ж приватизувати підприємства за готівку за формально розрахованою залишковою вартістю, то теоретично з'являється можливість придбання основних фондів кожним громадянином. Але на ділі виникає така ж само колосальна спекуляція акціями високоприбуткових підприємств, як і при першому варіанті.

3-й варіант. Приватизація за сертифікати за ринковою вартістю фондів. Це теоретично найбільш прийнятний шлях. У цьому разі потрібно переоцінити фонди з урахуванням їх реальної рентабельності. Потім урахувати нову рентабельність за цінами ринкової рівноваги і повторити кілька разів ланцюг розрахунків: нова рентабельність — нові ціни — новий прибуток — нова ринкова вартість фондів. Ясно, що це вельми непроста справа. За такого підходу вартість фондів різко зростає. Але це не становитиме ніякої громадської небезпеки, якщо кожному громадянинові України видати сертифікат, що дорівнює одній 50-мільйонній вартості фондів, що приватизуються.

Тепер поговоримо про ефективність приватизації, навіть коли вона відбуватиметься за найбільш обгрунтованим 3-м варіантом.

Найбільшого ефекту від приватизації слід чекати, коли власник і працівник поєднуються в одній особі. В цьому разі кількість і якість праці окремого працівника практично прямо пов'язані з результатами його роботи. Більше й краще попрацював — більший доход.

Високу ефективність може мати й сімейна власність. До неї можна віднести власність дрібних торговельних точок, фермерських господарств, де можливе й доцільне індивідуальне виробництво. Проблематичніші справи з ефективністю приватизації невеликих підприємств трудовим колективом. Хоча їхні працівники добре знають одне одного в обличчя, все ж таки тут уже недостатньо чітко простежується зв'язок «як попрацював, так і одержав». Все-таки керівник малого підприємства та його колектив можуть досить точно оцінити трудовий внесок кожного працівника. До таких колективів можна віднести невеликі колгоспи, майстерні, перукарні тощо.

Для великих підприємств, з моєї точки зору, вирішальним є не приватизація, а добре організований госпрозрахунок, коли з потрібною точністю враховують як результати, так і витрати. Важко припустити, що коли велике підприємство приватизує «чужий дядя» з великою торбою грошей, то воно почне краще працювати. Слід гадати, мало що зміниться, коли власником стане колектив даного підприємства.

У зв'язку з вище викладеним доречно буде навести висловлювання лауреата Нобелівської премії Самуельсона щодо приватизації за схемою ЕСОП. Він вважає, що програми ЕСОП здебільшого є міфами, але ці міфи досить вигідні для фірм, бо з їхньою допомогою забезпечено значні податкові пільги для них. Щодо робітників, то отримувані винагороди в рамках ЕСОП надзвичайно низькі, а головне — вони істотно віддалені у часі від докладених зусиль. Не дивно, що в таких країнах, як Чехія й Польща, які почали приватизацію значно раніше від нас, нічого не чути про її економічну ефективність. Мало того, в інтерв'ю газеті «Известия» (квітень 1994 р.) прем'єр-міністр Чехії говорив про шокову терапію, про шокове зростання цін, та жодним словом не прохопився про ефективність приватизації, хоча він керує цим процесом уже два роки.

Що ж за такої ситуації можна порекомендувати? Якщо вже аж ніяк не можна зупинити приватизацію доти, доки не буде доведено її ефективність, можна порекомендувати приватизувати підприємства на невеликий строк (рік або два). Простіше кажучи, здавати їх в оренду. Причому орендна плата має відбивати ринкову вартість експлуатованих фондів, тобто їх здатність забезпечувати ту чи іншу рентабельність як нині, так і в майбутньому. Нараховувати орендну плату за залишковою вартістю фондів лише з урахуванням строків їх амортизації, та ще й за заниженою їх вартістю, неприпустимо!

Юрій АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ,
доктор економічних наук
(Центр розвитку реконструкції економіки при Кабінеті міністрів України).

Як фермери... поселилися у Чернігові, і «Беркут» їх не зміг виселити

Ця історія трохи більш як місяць тому набула такого детективно кульмінаційного напруження, що розв'язувати її був покликаний навіть спецпідрозділ міліції «Беркут». І сьогодні вона має своє продовження: чернігівська міська влада протестує, позивається, але... Фермери, ніскільки не порушуючи чинного законодавства, вчепилися мертвою хваткою у шматочок міської власності і перетворили його в поки що неприступний бастіон. Відбулися два засідання арбітражного суду Чернігівської області, і обидва його рішення були на користь приміських власників селянських господарств.

Суть протиборства досить проста. У селах Халявині та Петрушині Чернігівського району — дев'ять фермерів. За останніх два роки вони подолали нелегкий період становлення і нині зіп'ялися на ноги: частіше в них можна побачити прохачів—голів колгоспів... і не завдяки тому, що в роботі скооперувалися, мають спільну техніку. Я був вражений новеньким і охайним господарським подвір'ям фермерів: за високою бетонноблочною огорожею просторі навіси-склади на зерно, реманент. Гарні машини, трактори, причіпний інвентар... Будується корівник-свинарник.

Фермерський кістяк — спеціалісти з вищою освітою. Тому тут і в сухий нинішній рік вродили картопля, житопшениця, льон. Фермери вже виконали держзамовлення і планують здати державі понад 400 тонн зерна. Цього року вони змогли заробити кілька мільярдів карбованців.

Спеціалістам з дипломами про вищу освіту, кількарічною практикою на керівних посадах у колгоспах, ясна річ, затісно на 20—50-гектарних наділах. А тому й не випадково троє «дипломників» зійшлися в думці: що, якщо займатися не тільки вирощуванням сільгосппродукції, а й її переробкою в обласному центрі? Адже це і здешевить продукцію, і дасть зиск. Вирішили взяти в оренду який-небудь заклад громадського харчування. Бо ж здебільшого всі вони ледь зводять кінці з кінцями.

За листом читача

Розмови в міськвиконкомі виявилися безрезультатними.

— Я побував в одній їдальні, — розповідає фермер Віктор Ковтун. — Жінки дуже зацікавилися нашою пропозицією. Вони розуміють: дешева сільгосппродукція — значить, дешевий обід, а відтак і повернеться відвідувач. Люди ж перейшли на «тормозки» через дорожнечу. А нема клієнтів — низька зарплата, розрахунок на дотацію з держбюджету. Поговорив про це в міськвиконкомі. Начебто зацікавилися. Сказали прийти через кілька днів. Приходжу. Ще попросили з'явитися через днів зо два. З'явився. А зі мною не бажають вже зустрічатися. І тут дізнаюся, що їдальню квапливо передано в інші руки.

Фермери не образилися — вони ще раніше були навчені гірким досвідом — отримали землю під Халявином завдяки не одному суду. А це, погодьмося, — все-таки юридична школа-практика.

Наступної зустрічі в міськвиконкомі не було. Три голови селянських фермерських господарств — «Обрій», «Горизонт» та «Росток» — надіслали поштою голові Чернігівської міської Ради В. Косих заяву з проханням передати в оренду з правом викупу кафе «Ліра», що в центрі міста, біля управління сільського господарства... Двоповерховий заклад громадського харчування з великим банкетним залом давно перетворився на закіптюжену забігайлівку для випивак.

«Підприємство наше вже довгий час збиткове, — так написали працівники кафе в колективному листі до «Голосу України» про своє животіння. — Приміщення потребує капітального ремонту, сантехніка зіпсувалася, дуже скупий асортимент продуктів, основна частина виробничих і торгових площ пустує. До того ж нема гарячої води, взимку холоднеча, заробіток трохи за двісті тисяч карбованців, більшість працівників перебуває постійно у відпустці, бо нема роботи. Це все тому, що немає коштів, але ми не звинувачуємо нікого в цьому. Тяжко всім, і держава не тільки надала право, а й зобов'язує всіх шукати шляхів поліпшення свого фінансового становища».

Працівники «Ліри» охоче згодилися співпрацювати з фермерами, які гарантували їм пристойні заробітки, належні умови праці, ремонт приміщення. А невдовзі на заяві фермерів було зроблено припис-резолюцію голові фонду комунального майна Чернігівської міської Ради народних депутатів В. Саєнку: «Мое мнение — передать кафе «Лира» футбольному клубу «Десна». Ловіть, мовляв, хлопці, чергового облизня і не лізьте в незнані лабіринти міського господарства! Фермери знову не образились і сприйняли це як очікуваний хід влади. У відповідь подали позов до фонду комунального майна міста Чернігова про примусове укладання договору на оренду з ними. 30 травня 1994 року арбітражний суд зобов'язав зробити це в 20-денний строк. 20 липня арбітражний суд підтвердив своє попереднє рішення!

Він визнав відмову фонду в підписанні договору за необгрунтовану. Фермери, як господарі-орендарі, відразу енергійно розпочали ремонт приміщення. «Зухвальців»- законників поставили на місце, опечатавши кафе.

Коли ж вони зірвали пломби, було викликано спецпідрозділ «Беркут», який, заарештувавши орендарів, доставив їх у наручниках до міліції. Та, розібравшись, «беркутівці» поспішили вибачатися перед потерпілими...

Молоді фермери замінили сантехніку, власноруч відремонтували холодильник, мийну машину, підвели теплу воду. Скоро в підвалі змонтують коптильний цех, закупили вже й пекарню «Дока-піцца». Все це сприятиме тому, щоб усі були зайняті і заклад громадського харчування не мав збитків. Приміщення кафе набуває привабливо-гостинного вигляду. За серпень люди вперше отримали по мільйону зарплати.

Зростає й кількість відвідувачів. Адже за 10—20 тисяч карбованців тут можна пообідати, як у ресторані.

— Нам невигідно готувати дорогі обіди, — ділиться думками фермер Віктор Хоменко. — Ми хочемо, щоб до нас пішов клієнт з бюджетних установ, і нам це під силу: адже м'ясо, молоко, картопля, цибуля, часник, мед надходять з наших господарств просто на стіл кухаря без посередника, усіляких накруток. Дуже вимогливо ставимося до якості страв. Будемо суворо дотримуватися рецептури. Наш спільний заробіток безпосередньо залежатиме від настрою клієнтів.

У фонді комунального майна міськради не вірять в успіх і реалізацію планів фермерів: все це, мовляв, досить наївні романтичні прожекти.

— Скільки таких енергійних уже обіцяли нам оживити деякі точки громадського харчування! — каже голова фонду Віктор Саєнко. — Завзяття вистачало на 3—4 місяці. А потім — зби[illegible] намагання скоротити працівників. І знову люди зосталися ні з чим.

Ця тривога, звичайно, небезпідставна. Але ж, як я зрозумів, і фонд не має жодного конкретного плану щодо поліпшення роботи «Ліри». Принаймні, бізнесмена, який перетворить занедбану забігалівку у пристойне кафе, мені не назвали. Чи побоялися відкрити всі карти? Невже клуб «Десна», що фігурує в резолюції, вирішить усі проблеми?

Так, міська влада ризикує, отримавши через арбітражний суд примусово орендаря.

Однак «Лірі» та її працівникам дано непоганий шанс вижити, утриматися у складних ринкових умовах. Плани фермерів не такі вже безглузді й безвідповідальні. Вони хочуть дати роботу працівникам кафе «Ліра» і створити нові робочі місця. Це в них не вийде? А якщо вийде? Невже краще «за законами соціальної справедливості» залишити працівників «Ліри» наодинці, щоб колись діждатися власника-орендаря, який зможе пообіцяти більше і стоятиме перед владою у позі «чого зволите»? Такі резони дуже сумнівні. «Кому невигідно, щоб у місті працювало кафе, здатне якісно і дешево годувати чернігівців, забезпечити їх свіжою сільгосппродукцією? — справедливо запитують «Голос України» 15 працівниць. — Ми відповіді на ці запитання одержати так і не змогли».

На жаль, не тільки вони.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про невідкладні заходи щодо забезпечення народного господарства і населення України електричною і тепловою енергією в осінньо-зимовий період 1994—1995 років

З метою стабілізації роботи підприємств паливно-енергетичного комплексу та забезпечення потреб народного господарства і населення України в електричній і тепловій енергії в осінньо-зимовий період 1994—1995 років **постановляю:**

1. Кабінету Міністрів України у тижневий строк:

утворити Оперативну міжвідомчу комісію з питань енергетичного комплексу на чолі з віце-прем'єр-міністром України, включивши до її складу перших керівників центральних органів державної виконавчої влади, які здійснюють управління у сфері паливно-енергетичного комплексу.

Одним з основних завдань цієї Комісії визначити централізований розподіл на осінньо-зимовий період паливних ресурсів, що постачаються підприємствам системи Державного комітету України по нафті і газу та Державного комітету України по вугільній промисловості, який би передбачав першочергове забезпечення паливом електростанцій за такими нормативами на добу: вугілля — не менш як 90 тис. тонн (у разі потреби — з використанням коксу), газу — 55 млн. куб. метрів, топкового мазуту — 25 тис. тонн;

установити порядок формування тарифів на електричну і теплову енергію та механізм їх коригування залежно від вартості енергоносіїв, передбачивши при цьому перехід у другому кварталі 1995 року на комерційні ціни з електроенергії.

2. Міністерству енергетики і електрифікації України за погодженням з Оперативною міжвідомчою комісією визначити по Автономній Республіці Крим, областях, містах Києву та Севастополю граничні рівні споживання електричної енергії та споживаних потужностей на осінньо-зимовий період 1994—1995 років та забезпечити контроль за їх додержанням.

Покласти на прем'єр-міністра Республіки Крим, голів обласних, Київської та Севастопольської міських Рад народних депутатів персональну відповідальність за додержання визначених граничних рівнів споживання електричної енергії та споживаних потужностей.

Зазначеним посадовим особам:

уживати відповідних заходів до юридичних осіб за понаднормативне витрачання електричної енергії або порушення встановлених строків розрахунків за електричну енергію;

розподіляти через енергопостачальні організації обсяги споживання електричної енергії між юридичними особами з обов'язковим додержанням заданого балансу.

3. Міністру енергетики і електрифікації України, голові Державного комітету України по використанню ядерної енергії під особисту відповідальність:

ужити заходів до своєчасного закінчення ремонту обладнання електростанцій та електричних мереж; завершити у двотижневий строк ремонт обладнання ТЕЦ і теплових мереж;

забезпечити справність і чітку роботу пристроїв протиаварійної автоматики, підготувати схеми і порядок відключення, у разі потреби, з живильних центрів енергоємних виробництв, а також виробництв, що мають свої електростанції.

4. Суб'єктам підприємницької діяльності всіх форм власності першочергово проводити розрахунки за боргами за споживання електроенергії та газу.

Установити, що у разі наростання боргів за споживання електроенергії та газу за рішенням Оперативної міжвідомчої комісії боржникові може бути припинено їх постачання. У цьому випадку відповідальність за економічні наслідки припинення постачання електроенергії та газу боржнику несе керівник. Крім того, орган державної виконавчої влади, до сфери якого належить боржник — суб'єкт підприємницької діяльності, заснований на державній власності, може розірвати контракт з його керівником, а орендодавець в установленому порядку може порушити питання про розірвання договору оренди з орендним підприємством-боржником.

5. Скасувати обмеження щодо рівня цін на енергоносії при їх закупівлі у комерційних структурах. Реалізація Міністерством енергетики та електрифікації України виробленої з таких енергоносіїв електроенергії здійснюється юридичним особам за комерційними цінами.

6. Дозволити суб'єктам підприємницької діяльності всіх форм власності проводити бартерні (товарообмінні) операції зі своєю продукцією за умови імпорту для своїх потреб електроенергії на всю суму вартості експортованої продукції.

7. Міністерству енергетики та електрифікації України подати у двотижневий строк Кабінету Міністрів України проект положення про особливості застосування Декрету Кабінету Міністрів України від 17 травня 1993 року № 52 «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» щодо виробництва електроенергії.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 12 жовтня 1994 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст.112) такі зміни і доповнення:

1. Доповнити Кодекс статтями 165^{2}, 188^{3}, 244^{5} такого змісту:

«Стаття 165^{2}. Порушення порядку формування та застосування цін і тарифів

Порушення порядку формування, встановлення та застосування цін і тарифів, а також знижок, націнок, доплат до них —

тягне за собою накладення штрафу на службових осіб від п'яти до десяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з правопорушень, зазначених в частині першій цієї статті, —

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до п'ятнадцяти мінімальних розмірів заробітної плати»;

«Стаття 188^{3}. Невиконання вимог органів державного контролю за цінами

Невиконання законних вимог органів державного контролю за цінами щодо усунення порушень порядку формування та застосування цін і тарифів чи припинення операцій по рахунках в установах банків та інших фінансово-кредитних установах —

тягне за собою накладення штрафу на службових осіб від десяти до двадцяти мінімальних розмірів заробітної плати»;

«Стаття 244^{5}. Органи державного контролю за цінами

Органи державного контролю за цінами розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням порядку формування та застосування цін і тарифів, а також невиконанням

вимог органів державного контролю за цінами (статті 165^{2}, 188^{3}).

Від імені органів державного контролю за цінами розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право начальник Державної інспекції з контролю за цінами Міністерства економіки України та його заступники, начальники державних інспекцій з контролю за цінами в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі та їх заступники».

2. У статті 221 цифри «160^{2}—160^{4} замінити цифрами «160^{2}, 160^{4}».

3. У статті 255:

У пункті 1 частини першої:

в абзаці другому цифри «153—160^{4}» замінити цифрами «153—160^{2}, 160^{4}»;

в абзаці тридцять третьому виключити слова та цифри «податкових інспекцій (стаття 160^{3};

У пункті 1^{1} частини першої цифри «158—160^{4}» замінити цифрами «158—160^{2}, 160^{4}»;

частину другу після слів і цифр «статтях 222—244, 244^{2} 244^{3}, 244^{4}» доповнити цифрами «244^{5}».

4. У частині першій статті 294 цифри «160^{2}—160^{4}» замінити цифрами «160^{2}, 160^{4}».

5. У пункті 1 статті 313 цифри «160—160^{4}» замінити цифрами «160—160^{2}, 160^{4}».

6. Статтю 160^{3} виключити.

7. Цей Закон набуває чинності з дня опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ,
22 вересня 1994 року.

Начальник управління цінних паперів Національного банку України Віталій МИГАШКО:

«Взаємозалік показує, що найбільший боржник — держава»

— Віталіє Олексійовичу, в Указі Президента України від 14 вересня «Про випуск в обіг векселів для покриття взаємної заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності України» визначені такі жорсткі строки, що можна їх вважати за нереальні.

— Національний банк зобов'язували через комерційні банки провести до 10 жовтня 1994 року взаємний залік заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності за станом на день підписання Указу — 14 вересня. Для цього НБУ довів до відома комерційних банків методику проведення взаємозаліку та внаслідок встановлених Указом жорстких строків, зобов'язував їх поспішати. Приміром — завершити процес оформлення платіжних вимог передбачалося до 30 вересня. А що в Україні налічується понад 200 тисяч підприємств, а кредиторська заборгованість уже сягає сотень трильйонів карбованців, то зрозуміло, що комерційні банки повинні були виконати вельми копітку та трудомістку роботу. Адже могло статися так, що багато платіжних доручень з таких крупних банків, як «Промінвестбанк», «Україна», «Укрсоцбанк», надійшли б на день пізніше встановленого строку й інші комерційні банки могли б їх у подальшому відкинути, маючи на те цілком законні підстави. Інакше кажучи, якби комерційні банки встигли переробити такий велетенський масив взаємного поштового листування — честь їм і хвала. Проте не встигли — і строк оформлення платіжних вимог ми були змушені перенести до 10 жовтня поточного року.

— Згідно з Указом Президента, у випадку несплати за векселем суб'єкт господарчої діяльності відповідатиме майном. А чим відповідатимуть, скажімо, бюджетні організації? Наприклад, школа, котра не заплатила за ремонт будівлі?

— Взаємозалік кредиторської заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності відбуватиметься в рамках спеціального балансового рахунку комерційних банків. Аналогічний рахунок відкритий і для Міністерства фінансів — так званий рахунок для фінансування капітальних вкладень. І Міністерство фінансів на тій самій підставі, що й інші боржники, відповідатиме за векселями кредиторів.

— За словами головного бухгалтера Національного банку Віктора Кравця, уже можна підбити перший підсумок нового взаємозаліку: найбільший боржник — держава. Чи згодні ви з таким висновком?

— Цілком. Бо 90 відсотків боржників у нас в Україні — структури державної форми власності. І, мабуть, найбезнадійніший боржник — державний бюджет, який в боргу і перед промисловістю, і перед сільським господарством.

— У цьому зв'язку пригадується, як легко й невимушено Україна проводила взаєморозрахунки в минулі роки. Борги банкрутам дарували, а ті піднімалися з попелу за допомогою дармових кредитів. Наперед бачу, що цей взаємозалік, котрий передбачає вже цілком пояснювальний механізм банкрутства, спричинив немало розбіжностей у поглядах...

— Розбіжності, справді, були. Але всі їх розв'язували в стінах Національного банку України. Причому менше розбіжностей було навколо механізму проведення нинішнього взаєморозрахунку, а більше — навколо можливих його наслідків. І це зрозуміло: якщо до 28 лютого 1995 року якісь векселі не будуть погашені, останнє слово про діяльність боржників може сказати суд. Принаймні, роздавати гроші для сплачення боргів відсталих підприємств, як це було раніше, і тим самим розкручувати спіраль інфляції вже немає ані сенсу, ані можливостей.

— Раніше, ніж навесні наступного року, видно, очікувати зримих результатів взаємозаліку безглуздо. І все-таки, чи можна сьогодні припустити, яка очікується кількість збанкрутілих підприємств внаслідок цього взаємозаліку?

— Ні. І ось чому. Як ви знаєте, Міністерство економіки та ряд зацікавлених відомств складають списки підприємств, що не підлягають приватизації. Передбачаю, що чимало цих підприємств потрапить до числа банкрутів і за векселями в такому разі доведеться платити Міністерству фінансів. Отже, загальна кількість збанкрутілих в Україні підприємств залежатиме від того, які засоби має Мінфін у розпорядженні й кого він бажає «залишити у грі». Та якщо Мінфін замовить слово лише за небагатьох банкрутів, то загальна кількість банкрутств може бути вельми значна.

— Нинішній Мінфін уже не той Мінфін, що був торік. Про це свідчить і його намір розмістити в 1995 році серед суб'єктів підприємницької діяльності облігації внутрішньої позики. З вашою допомогою, зрозуміло.

— Так, якщо ви маєте на увазі Національний банк. Але не тільки з нашою й за допомоги Фондової біржі, з якою ми зараз ведемо переговори про співробітництво у розміщенні згаданих облігацій як агенти. Згідно з постановою уряду, облігації реалізовуватимуть за безготівковий розрахунок в нематеріалізованій формі. Під 140 відсотків річних. Утім вирішили, що у зв'язку з інфляційними коливаннями доцільно прив'язати річний дивіденд до ставки рефінансування Національного банку.

— Що ви можете сказати про первинну емісію облігацій внутрішньої позики?

— Первинну емісію буде випущено на 1 трильйон карбованців. Номінальна вартість однієї облігації — 100 мільйонів. Хочу, аби правильно оцінили важливість цього кроку. По-перше, в такий спосіб ми хочемо поступово повертати довіру спочатку юридичних, а згодом і фізичних осіб до держави. Поки що все, що залишилось, — деяка довіра до Національного банку. По-друге, якщо облігації стануть купувати комерційні банки, ми зможемо пом'якшити резервні вимоги до покупців акцій. По-третє, це можливість розширити межі фондового ринку держави за рахунок продажу частини накладу (15—20 відсотків) в Автономній Республіці Крим, частини накладу (15—20 відсотків) — на сході України. І по-четверте, це все ж таки шлях до скорочення дефіциту бюджету, бо облігації знімуть частину надзвичайно тяжкої грошової маси в обігу. Але, підкреслю ще раз, це — пробний камінь. Мета — з'ясувати, якою мірою збереглася довіра юридичних осіб до держави.

— Випуск облігацій вважають як дійсний, якщо продали чи, інакше кажучи, розмістили 20 відсотків, тобто 200 мільярдів із одного трильйона. Ви вірите в успіх з першої спроби?

— Багато залежатиме від політичного становища в країні. Від того, як поведемо ми справу. А те, що ми її вже ведемо по-новому, це очевидно.

— Хотілося б почути думку Нацбанку і про багато інших проблем: розміщення товарних облігацій, індексацію внесків населення по лінії Ощадбанку тощо...

— Про це можемо поговорити вже у найближчому майбутньому.

Сергій ВУСАТИЙ.

P.S. За словами заступника міністра фінансів Станіслава Буковинського, його відомство не збирається оплачувати по векселях підприємств, оскільки держава за борги підприємств не відповідає.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про межу малозабезпеченості

Цей Закон закладає правову основу здійснення адресної матеріальної підтримки найменш соціально захищених верств населення в умовах кризового стану економіки.

Стаття 1. Межа малозабезпеченості

Межа малозабезпеченості — це величина середньодушового сукупного доходу, який забезпечує непрацездатному громадянинові споживання товарів і послуг на мінімальному рівні, встановленому законодавством.

Стаття 2. Принципи визначення межі малозабезпеченості

Межа малозабезпеченості формується на основі нормативно-статистичного методу.

Нормативним методом формується набір продовольчих товарів, який визначається відповідно до соціальних норм споживання для осіб непрацездатного віку, що розробляються науковими установами і організаціями відповідного профілю.

Вартість непродовольчих товарів і послуг та вартість утримання житла визначаються відповідно до фактичних витрат сімей з низькими доходами згідно з положенням, затвердженим Кабінетом Міністрів України. Вартість непродовольчих товарів не може становити менше п'ятнадцяти відсотків вартості продуктового набору.

Стаття 3. Порядок розробки набору товарів і послуг

Набір продовольчих товарів і послуг для визначення величини вартості межі малозабезпеченості розробляється з участю профспілок Кабінетом Міністрів України.

Стаття 4. Порядок визначення величини вартості межі малозабезпеченості

Величина вартості межі малозабезпеченості щорічно затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України при затвердженні Державного бюджету України і періодично переглядається відповідно до зростання індексу цін на споживчі товари і послуги разом з уточненням показників Державного бюджету України.

У виняткових випадках Верховна Рада України може затвердити величину вартості межі малозабезпеченості і не при затвердженні Державного бюджету України.

Відомості про величину вартості межі малозабезпеченості публікуються в офіційних виданнях.

Стаття 5. Право на державну допомогу

Непрацездатні громадяни, які отримують пенсію, середньодушовий сукупний доход сімей яких не перевищує величини вартості межі малозабезпеченості, мають право на одержання грошової допомоги в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Надання цієї державної гарантії малозабезпеченим громадянам може здійснюватися і в інших формах матеріальної допомоги, виходячи з конкретних умов і нужденності особи.

Призначення державної допомоги здійснюються органами, що призначають пенсію за місцем проживання особи, за її особистою заявою, виходячи з нужденності цих осіб. До заяви додаються документи, що підтверджують величину середньодушового сукупного доходу.

Стаття 6. Відповідальність за порушення законодавства про межу малозабезпеченості

Посадові особи, винні у порушенні норм законодавства про межу малозабезпеченості, несуть дисциплінарну та адміністративну відповідальність в порядку, передбаченому чинним законодавством.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ, 4 жовтня 1994 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про межу малозабезпеченості»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про межу малозабезпеченості» з моменту затвердження Державного бюджету України на 1995 рік.

2. Кабінету Міністрів України у місячний строк після прийняття Закону України «Про межу малозабезпеченості»:

розробити набір продовольчих товарів і послуг для визначення величини вартості межі малозабезпеченості;

розробити і подати Верховній Раді України величину вартості межі малозабезпеченості та пропозиції про внесення змін і доповнень до законодавчих актів, що витікають з цього Закону;

привести рішення Уряду України у відповідність з цим Законом.

3. Кабінету Міністрів України у двотижневий строк після введення в дію Закону України «Про межу малозабезпеченості» затвердити Положення про порядок визначення переліку непрацездатних громадян та розміру грошового доходу громадян, що потребують соціальної допомоги, та про порядок одержання грошової допомоги.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ, 4 жовтня 1994 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про мінімальний споживчий бюджет»

Верховна Рада України **постановляє:**

У Законі Української РСР «Про мінімальний споживчий бюджет» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 42, ст.553):

доповнити статтю 4 частиною четвертою такого змісту:

«В умовах кризового стану економіки та спаду виробництва розробляється соціальний норматив — межа малозабезпеченості, структура і розмір якої визначаються законодавством»;

у назві і тексті Закону слова «Української Радянської Соціалістичної Республіки» та «Української РСР» замінити словом «України».

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
4 жовтня 1994 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про підвищення заробітної плати, пенсій та соціальних виплат

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Кабінету Міністрів України до 18 жовтня 1994 року подати на розгляд Верховної Ради України фінансове обгрунтування щодо підвищення заробітної плати, пенсій та соціальних виплат з урахуванням пропозицій, висловлених народними депутатами України при обговоренні цього питання.

2. Кабінету Міністрів України разом з постійними комісіями Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці, з питань бюджету, з питань фінансів і банківської діяльності з залученням профспілкових об'єднань попередньо розглянути відповідні проекти та подати до 18 жовтня 1994 року висновки на розгляд Президії Верховної Ради України, з внесенням цього питання на розгляд Верховної Ради 20 жовтня 1994 року.

3. Кабінету Міністрів України з метою забезпечення ефективності заходів щодо соціального захисту населення не пізніше 15 листопада 1994 року представити у Верховну Раду України, а Верховній Раді в першочерговому порядку розглянути до 1 грудня 1994 року проекти законів: про систему оподаткування, про податок на прибуток підприємств, про податок на власність, про оподаткування доходів громадян, про механізми реформи фінансової та кредитної систем та про порядок і строки грошової реформи в Україні.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ, 12 жовтня 1994 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди між Україною та Федеративною Республікою Німеччина про сприяння здійсненню і взаємний захист інвестицій

Верховна Рада України **постановляє:**

Подану Кабінетом Міністрів України на ратифікацію Угоду між Україною та Федеративною Республікою Німеччина про сприяння здійсненню і взаємний захист інвестицій, підписану в м.Києві 15 лютого 1993 року, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ,
11 жовтня 1994 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про голову Державного митного комітету України

Увільнити КОЛОСА Анатолія Вікторовича з посади голови Державного митного комітету України у зв'язку з переходом на іншу роботу.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
14 жовтня 1994 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України про підсудність кримінальних справ

Верховна Рада України постановляє:

Внести до Кримінально-процесуального кодексу України такі зміни:

1. Частини першу і другу статті 17 викласти в такій редакції:

«Кримінальні справи розглядаються в суді першої інстанції одноособово суддею, який діє від імені суду, за винятком випадків, передбачених частинами другою і третьою цієї статті.

Кримінальні справи про злочини, за які законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк більше десяти років, розглядаються в суді першої інстанції колегіально судом у складі трьох осіб, якщо підсудний заявив клопотання про такий розгляд».

2. Статтю 34 викласти в такій редакції:

«Стаття 34. Підсудність справ Верховному суду Автономної Республіки Крим, обласному, Київському і Севастопольському міським судам, міжобласному суду

Верховному суду Автономної Республіки Крим, обласному, Київському і Севастопольському міським судам підсудні такі кримінальні справи:

1) про особливо небезпечні державні злочини, передбачені статтями 56, 56^1, 58–60, 62, 63 Кримінального кодексу України;

2) про інші державні злочини, передбачені статтями 66–68, 68^1, 69, 69^1, 71, 76, частиною першою статті 77, статтями 78, 79, частиною другою статті 80, статтею 80^1 Кримінального кодексу України;

3) про злочини, передбачені статтею 93, частиною четвертою статті 117, частиною третьою статті 168, статтями 187^2, 187^3, 187^6, 190^1, 217^2, частиною третьою статті 217^3 Кримінального кодексу України.

У випадках особливої складності або важливості справи, підсудної районному (міському) суду, Верховний суд Автономної Республіки Крим, обласний, Київський і Севастопольський міські суди мають право прийняти її до свого провадження.

Міжобласному суду підсудні всі кримінальні справи про злочини на особливо режимних об'єктах, розташованих на території України».

3. Статтю 33^1 виключити.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
21 вересня 1994 року.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Другий Світовий Конгрес українських юристів

1. Підтримати ініціативу Спілки юристів України, Асоціації українських правників та пропозиції Міжнародного організаційного комітету Світового Конгресу українських юристів щодо проведення у місті Києві 21–24 жовтня 1994 року Другого Світового Конгресу українських юристів.

2. Затвердити персональний склад Української організаційної комісії з підготовки та проведення Другого Світового Конгресу українських юристів (додається).

3. Кабінету Міністрів України забезпечити організаційну та фінансову підтримку проведення Другого Світового Конгресу українських юристів.

4. Рекомендувати керівникам підприємств, установ і організацій звільнити учасників Конгресу від роботи на дні його проведення зі збереженням середньої заробітної плати.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
12 жовтня 1994 року.

СКЛАД

Української організаційної комісії з підготовки та проведення Другого Світового Конгресу українських юристів

СТРЕТОВИЧ Володимир Миколайович — голова постійної Комісії Верховної Ради України з питань правової політики і судово-правової реформи, президент Організаційної комісії

БУТКЕВИЧ Володимир Григорович — голова постійної Комісії Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (за згодою)

ГОЛОВАТИЙ Сергій Петрович — президент Світового Конгресу українських юристів, народний депутат України (за згодою)

НЕЧИТАЙЛО Сергій Васильович — відповідальний секретар Асоціації українських правників, секретар Організаційної комісії (за згодою)

ПРИСТАЙКО Володимир Ілліч — радник голови Служби безпеки України з правових питань

ПРИТИКА Дмитро Микитович — голова Вищого арбітражного суду України (за згодою)

СТЕФАНЮК Володимир Сергійович — перший заступник голови Верховного Суду України (за згодою)

СУМІН Володимир Олександрович — голова Спілки юристів України (за згодою)

ТИМЧЕНКО Іван Артемович — керівник Юридичного управління Адміністрації Президента України

ЧЕРНИШ Володимир Миколайович — перший заступник Міністра юстиції України

ЮЗЬКОВ Леонід Петрович — голова Конституційного Суду України (за згодою)

Глава Адміністрації Президента України Д.ТАБАЧНИК.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення Сердюка А.М. першим заступником міністра охорони здоров'я України

Призначити СЕРДЮКА Андрія Михайловича першим заступником міністра охорони здоров'я України.

Президент України Л. КУЧМА.

м.Київ, 14 жовтня 1994 року.

Реклама й політика: а почет таки грає короля...

Нашим читачам уже добре відоме ім'я політичного психолога Валерія БЕБИКА. Невдовзі в міжрегіональній академії управління персоналом (Київ) з'явиться його нова книга «Маркетинг і менеджмент політичної діяльності». Гадаємо, уривок з цієї праці українського політолога зацікавить наш читацький загал.

Вивчаючи проблеми політичної реклами, політичний лідер та його команда неминуче стикаються з проблемою образу ідеального та реального діяча, сформованого в суспільній свідомості виборців. Такий образ отримав назву «ІМІДЖ» (від англ. слова — image), що, у свою чергу, дало ім'я науці ІМІДЖОЛОГІЇ. Вона вивчає проблеми формування і створення в суспільній свідомості образів суспільних інститутів (держави, політичних партій, організацій, установ) та окремих політичних лідерів, розробляє сукупність прийомів, технологій і засобів формування в суспільній свідомості відповідних образів реальних суб'єктів політики.

Політичним рекламуванням люди займалися здавна, ще з тих часів, коли з'явилася держава й політика як така. Однак справжня революція в цій галузі відбулася лише на початку XX століття. І пов'язують цей якісний прорив з бурхливим розвитком індустрії опитувань громадської думки та зростанням ролі засобів масової інформації у політичному житті суспільства.

На початку нинішнього століття соціологічними та соціопсихологічними дослідженнями у політичній сфері суспільства займалися переважно фахівці, які приходили з рекламної індустрії, де головними їхніми функціями були маркетингові дослідження з вивчення попиту на ті чи ті товари й послуги.

Але з розвитком арсеналу політичних досліджень вивченням соціальних, ідеологічних та політичних настанов і уподобань виборців, їх симпатій і антипатій займаються професіонали в галузі політичної реклами. Серед них виокремлюються не тільки експерти з організації та проведення опитувань громадської думки, а й фахівці з опрацьовування результатів досліджень, їх тлумачення і використання у проведенні масових політичних кампаній.

Отже, нині питання політичного рекламування досліджують політологи, соціологи, політичні психологи, фахівці у галузі традиційних електронних засобів масової інформації, менеджери політичних кампаній, художники й актори — всі ті, хто так чи так пов'язаний з проблемами політичної комунікації та досягнення бажаного результату в політичній діяльності.

Фахівці у галузі іміджології виокремлюють такі етапи політичного рекламування:

1. Вивчення ідеологічних соціопсихологічних настанов громадян щодо іміджу «ідеального» політичного діяча, партії, суспільної організації, державного інституту і т.ін., сформованого на даному етапі в суспільній свідомості.

2. Дослідження характеристик іміджу реального кандидата в політичні лідери, який сформований (якщо сформований) громадськістю на основі спонтанних, не зрежисованих виступів кандидата по телебаченню, радіо, у традиційній пресі — до початку політичної кампанії.

3. Створення («упаковка») іміджу кандидата, який можуть «купити» виборці внаслідок проведення рекламної кампанії.

4. Розробляння стратегії, тактики форм, методів і засобів використання засобів масової інформації та результатів опитувань у розповсюдженні політичної реклами, грунтуючись на обраному іміджі.

5. Реалізація («продаж») створеного іміджу через засоби масової інформації.

В останньому випадку через лояльні до кандидата мас-медіа його впроваджують у масову свідомість активним шляхом, а через інші — пасивним, «граючи втемну».

Американські «полстери» (консультанти з питань суспільних досліджень) використовують різноманітні методи у своїй роботі.

Один з них, запозичений з маркетингових досліджень, відомий як методика контрольної групи.

Ця група людей розміщується в кімнаті й дискутує з питань проведення політичної кампанії (виборів, референдуму тощо). Цей мозковий штурм дає багато інформації для фахівців, які відкривають для себе більш глибокі та цінні думки й судження, які важко виокремити під час опитування громадської думки.

Звичайно, постери намагаються зробити контрольну групу більш чи менш репрезентативною, хоча це і не обов'язково.

Ці дослідження мають за мету отримати не так соціологічну, як психологічну інформацію — мотивацію, соціальні установки уявлення, емоційні аспекти, хоча вони дають змогу дізнатися і про основні проблеми виборів, на розв'язання яких мають спрямовувати свої зусилля кандидати.

Окрім того, полстери, користуючись найсучаснішими методами, визначають окремі групи виборців,

яким слід надавати переваги, оцінюють характерні тенденції у зміні громадських настроїв в окремих регіонах. Вони створюють комп'ютерні банки даних, що зберігають характерні приклади поведінки виборців. А це, у свою чергу, дає змогу збагнути їх зв'язки глибинних, наявних відносин.

Одним з поширених є метод «зосередження», коли група громадян, присутня під час проголошення кандидатом промови, по закінченні обговорює її. Звичайно, це дає багато корисної інформації для кандидата та його команди.

Спеціалісти з політичної реклами переконані, що виборці обирають людей, а не проблеми й програми. (До речі, останні президентські вибори в Україні показали, що програми Л.Кравчука і Л.Кучми мало чим відрізнялися. Скажімо, обидва говорили про те, що Україна має бути незалежна. Але виборці чітко розрізняли, що конкретно стояло за обіцянками кожного з фіналістів). Полстери широко використовують результати психофізіологічних досліджень (аналіз висоти тону голосу, тест шкіри та ін.) для визначення емоційного відгуку на особистість кандидата та його погляди.

Саме емоційний відгук свідчить про те, чи має кандидат «ауру комунікації», яка не піддається визначенню, хоча й є визначальною під час голосування.

Основні іміджі, які намагаються створити своїм протеже спеціалісти з політичної реклами, — «людина з народу» та «справжній лідер».

Під час формування образу «людини з народу» кандидата зображують людиною, якій притаманні такі цінності, як працелюбство, турбота за сім'ю, патріотизм тощо. (У кожному конкретному випадку бажано дослідити домінуючі у буденній свідомості настанови і під них створювати імідж кандидата). Одним з надійних засобів досягнення іміджу «народності» є посмішка кандидата, його проста поведінка, доступність, уміння розповісти анекдот, посміятися.

Для формування іміджу «справжнього лідера» потрібно переконати громадян у тому, що цей політик здатний брати на себе відповідальність, рішучий і послідовний.

Підтримці іміджу «хорошого сім'янина» дуже сприяє образ «першої леді», яка має вміло підграванти, з'являючись на публіці разом з політиком, і окремо, беручи участь не тільки в політичних, а й у культурологічних, благодійних акціях і т.ін.

Якщо кандидат має у своєму творчому доробку наукові праці, досягнення в галузі літератури або мистецтва, це стане в пригоді під час формування іміджу «культурної людини», що дасть змогу перехопити в конкурентів частину голосів інтелігенції та ін.

Отже, конструюючи імідж політика для кожної з основних категорій населення, бажано передбачати кілька рис характеру кандидата, які їм будуть імпонувати.

Але, разом з тим слід пам'ятати, що для геть усіх хорошим не будеш. Не варто перебільшувати й роль того іміджу, який політичний лідер та його команда намагаються втлумачити у суспільну свідомість. Треба пам'ятати, що в разі відсутності єдності між рисами характеру і особистими якостями реального політика та сформованими через засоби масової інформації, під час безпосереднього контакту пересічних громадян з цим політиком ці розбіжності можуть завдати стільки шкоди, що нейтралізувати її буде надзвичайно важко.

Отже, до цих проблем бажано ставитися обережно, користуючись старим, як світ, гаслом ескулапів: не нароби шкоди. І тоді політична кампанія матиме багато більше шансів на успіх.

Валерій БЕБИК,
кандидат психологічних наук.

П'ятий мікрофон

Заздалегідь продумуйте свій виступ

Стежу за роботою Верховної Ради і бачу, що багатьом депутатам не вистачає економічних та юридичних знань, так необхідних для законотворчої роботи, і вони обмежуються загальними фразами, тобто балаканиною. А виступаючи, говорять дуже голосно, навіть кричать, забуваючи, що перебувають серед своїх колег.

Окрім того вони неправильно будують порядок свого виступу: спочатку гнівно й грізно загострюють постановку питання, потім когось знеособлено звинувачують у провинах, упущеннях, і нарешті подають свої пропозиції. Часу на це залишається обмаль, закінчується регламент виступу. А треба що — заздалегідь продумувати свій виступ і не гаяти даремно дорогоцінного часу.

Я щиро вболіваю за роботу парламенту і хочу, щоб мої зауваження були корисними для підвищення ефективності його роботи і авторитету у виборців.

Григорій ПРОЦЕНКО.

Запоріжжя.

Марнотратство нікого не робило багатим

Одна хвилина роботи Верховної Ради коштує величезні гроші. Тому, якщо хвилина, година роботи парламенту відпрацьовуватиметься продуктивно, — це значно заощадить народні гроші. На жаль, не можна сказати, що депутати дуже печуться про продуктивне витрачання сесійного часу: на розв'язання не дуже важливих питань витрачають його дуже багато.

Марнотратство нікого не робило багатим. А депутати мають подавати приклад, як треба ощадливо, по-діловому працювати.

Віталій БОЖЕНКО.

Житомир.

Подумайте над законом «Про соціальний захист...»

Я пропрацював 37 років без жодного розриву стажу. Довелося мені звільнитися з роботи, а у визначений для збереження стажу час на інше місце не влаштувався. Тож коли захворів, по лікарняному мені виплатили лише 60 відсотків від заробітку. До уваги не взяли роки безперервної праці.

Чому таке важливе законоположення, як виплата допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, з урахуванням нинішніх умов до цього часу в нас не відпрацьовано? Вважаю, що тут треба подумати Верховній Раді і встановити стовідсоткову виплату допомоги тимчасово непрацюючим, незалежно від стажу роботи. Це має стати важливим елементом соціального захисту працездатного населення.

В.САМАРЧУК.

Дніпропетровськ.

Пам'ятайте, що ви українці!

За статистикою у Верховній Раді понад 76 відсотків депутатів — українці. Але на пленарних засіданнях чомусь майже не чути української мови. Послухаєш репортаж із чергового засідання і мимоволі задумуєшся: в якій державі ми живемо — в Україні чи в Росії? Ми не маємо нічого до російської мови, але ж пам'ятайте, шановні депутати, що ви — представники українського народу. Це питання хвилює не тільки мене й моїх друзів.

Але чому воно не хвилює наших депутатів, що вперто пропагують не українську, а російську мову?

О.КИРИЧЕНКО.

Дзержинськ
Донецької області.

Краще сьогодні, аніж завтра

Шановні депутати! Подумайте, будь-ласка, над таким питанням: може, варто літнім людям дозволити вкладати свої ваучери не в якісь сумнівні компанії для збагачення купки людей, а використовувати їх на своє оздоровлення в санаторіях, на лікування. Щоб ці ваучери дали нам користь уже сьогодні, бо після смерті вони нам не знадобляться.

Аркадій КОРНИЧ,
вчитель-пенсіонер.

Рівне.

Як ми живемо?
Факти ♦ Події ♦ Коментарі

Прийшла пора орати нивку

Це могли б робити спеціальні кооперативи або малі підприємства, створені при сільських Радах. Але нинішнє законодавство не дає змоги допомогти таким чином мешканцям сіл.

Цікаві настали часи: багато з тих, хто ще у недалекому минулому туманно уявляв, звідки беруться, приміром, паляниці, нині активно займається сільськогосподарським виробництвом. А що поробиш: як сказав один з «найменших братів» у відомому анекдоті, «оцень кусять хоцется».

І взялися за лопати й сапи кандидати наук і слюсарі, вчителі і медики, пенсіонери й учорашні піонери... Поглянеш цими осінніми днями на трасу, що веде від городнього чи дачного масиву, — серце радіє. Несуть, везуть на велосипедах та «кравчуківках» лантухи і кошики, «авоськи» і безрозмірні господарчі валізи. А у тій тарі — що душа забажає: морква і цибуля, яблука і петрушка, бурячки і кабачки... Одне слово, у тих торбах — порятунок. Бо інакше — гаплик.

Та якщо міщани, маючи по дві-три «сотки», можуть доглянути свої ділянки-годувальнички з допомогою нехитрого ручного реманенту, то селянам, котрі взяли по гектару-два (та й навіть півгектара), лопатою не відбутись. І для таких «фермерів» робота на землі перетворюється на пекло. Навесні проблема з проблем — посіяти і посадити. У жнива — скосити й обмолотити. Восени — виорати, викопати, вивезти... Скільки принижень тоді доводиться пережити селянинові, скільки улесливості й хитрощів проявити, скільки пустити в діло твердої (точніше — рідкої) «валюти»! Колгосп собі не може дати ради, фермерові власних клопотів вистачає, а власникові тракторця чи конячини, якщо і знайдеться такий, потрібно сплатити за обробіток бодай сякого-такого клаптика землі кількасот тисяч карбованців. Чи ж у кожного вони знайдуться?

Ваш кореспондент зателефонував до голови Рівненської районної Ради народних депутатів Павла Сулковського і поцікавився, як новообраний керівник бачить розв'язання проблеми обробітку селянської нивки? На що Павло Гнатович відповів:

— Це болюче питання. І над ним я чимало думав, коли ще працював головою колгоспу. І не лише думав, а й спеціально виділяв техніку для роботи в особистих селянських господарствах. Більш-менш виходило. Але далеко не в усіх господарствах так роблять. І я гадаю, що проблему можна було б розв'язати, створивши у селах, при сільрадах, спеціальні кооперативи чи малі підприємства. Вони, маючи відповідну техніку і засоби, змогли б за певну плату не лише обробляти селянам земельні ділянки, і а надавати, скажімо, будівельні послуги, забезпечувати необхідними матеріалами. Проте зробити це нині немає змоги: через касу сільради такі речі «не проходять». Прикро, але факт. Та хочеться сподіватися, що наші законотворці згодом дійдуть і до таких «дрібниць», які б дозволили сільрадам заробляти собі гроші, визволяючи при цьому селян з біди...

Цікава пропозиція — чи не так? То вже інша мова, де тим кооперативам чи МП узяти техніку та інше (за бажання все можна влаштувати), головне — «фермери», як на світ народилися б. І віддача від їхніх господарств подвоїлася б.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівненська область.

Автобуса до Могриці не буде

Спорожніли бензобаки машин. Автомобілісти не можуть вчасно розрахуватися з базою за пальне. А у борг більше не дають

У приймальні заступника голови Сумської районної Ради, начальника управління економіки А.Боярка зібрався натовп обурених людей. Вони вимагали знайти автобус на приміський маршрут Суми—Могриця. Вранці люди приїхали у своїх справах до обласного центру, а повернутись назад нічим: автобус не вийшов у рейс. Інших способів добратися до віддаленого села не існує. Зриви рейсів на Могрицю траплялись і раніше, переважно через несправність техніки. Але цього разу, як з'ясувалося, причина була іншою. Нафтобаза відмовила АТП у пальному, бо автомобілісти не змогли вчасно розрахуватись за попередню партію бензину.

— Останнім часом такі випадки почастішали, — говорить Анатолій Андрійович. — Через нестачу пального та, я б сказав, критичний технічний стан автопарку щотижня мінімум один маршрут залишається без автобуса. Проти 1990 року кількість рейсів та маршрутів зменшилась майже на третину і переважно за рахунок тих населених пунктів, де проходить залізниця або транзитний автотранспорт.

Більшість населених пунктів Сумського району охоплена мережею автобусних маршрутів. Здійснює пасажирські перевезення у районі автотранспортне підприємство № 15927. Протягом двох останніх років його парк не поповнювався машинами і скоротився більш ніж на третину. Бракує кваліфікованих водіїв — низькі заробітки, збиткове підприємство спричиняють масові звільнення «за власним бажанням»...

Районна Рада разом з керівництвом АТП шукають вихід — «вибивають» гроші, дістають запчастини, газ (половина маршрутів у районі обслуговується автобусами на газу). Але істотно поліпшити ситуацію не вдається. За нинішньої, централізованої, системи формування місцевого бюджету районна Рада не може придбати чотири нові автобуси навіть за рахунок обласних фондів. Одначе збиткові в усій Україні автопідприємства, які займаються перевезенням пасажирів, зобов'язані сплачувати до державного бюджету ще й податок на добавлену вартість. У першому півріччі він становив для цього АТП 2,2 мільярда карбованців, тоді як дотація на безкоштовний проїзд пільгових категорій населення — 3,4 — 4 мільярди. Як визначали таку суму — невідомо, але вочевидь місцеву демографічну статистику проігноровано. Із 65 тисяч населення району 25 тисяч — пенсіонери. Нині діючі закони України про соціальний захист ветеранів війни, праці й інвалідів, пенсіонерів розраховані на нормальні економічні умови. Сьогодні ж автобусники змушені чомусь відповідати за зобов'язання держави, що їм явно не під силу.

Юридична норма, згідно з якою безкоштовний проїзд обмежується 50-ма кілометрами незалежно від адміністративно-територіального поділу, спричинила потік листів зі скаргами ветеранів та пенсіонерів десяти сіл, через які пролягає маршрут Суми—Басівка. Оскільки його довжина — 52 кілометри, автобус вважається міжміським і пільгами у ньому скористатися не можна. Довелося скоротити кілька рейсів до Басівки і відкрити маршрут до села, землі якого вписуються в означені 50 кілометрів.

Зрозуміло, що Сумський район у вигіднішому становищі, ніж інші. Тож можна уявити, як гостро стоять подібні проблеми у віддалених від обласного центру сільських районах.

Керівництво Ради добре усвідомлює, що від нормальної діяльності пасажирського автотранспорту залежить збереження тієї соціальної інфраструктури, яка вже склалася на селі. Лише один приклад. Із Сум у школи району щодня їздить більше 100 вчителів, викладачів чотирьох музичних шкіл і п'ятнадцяти їх філіалів.

Валентина МІРОШНИК.

БОРГИ НАШІ, БОРГИ...

Та доволі часто у ставленні до ветеранів стикаємося зі звичайною байдужістю

Цього року до Житомирського облвиконкому надійшло більше 400 скарг від ветеранів. Багато звертань пов'язано з медичним обслуговуванням та пільговим забезпеченням медикаментами. Річ у тім, що лікувальні заклади несвоєчасно розраховуються з аптеками за реєстрами пільгових рецептів — заборгували вже близько 5 мільярдів карбованців. За таких умов облуправління охорони здоров'я та державне комунальне підприємство «Фармація» повинні діяти злагоджено, а не кивати одне на одного, що тільки загострює труднощі. Вимоги законодавства щодо пільгового обслуговування інвалідів, ветеранів війни мають бути виконані обов'язково — на цьому зробили особливий наголос на сесії Житомирської обласної Ради, яка обговорила хід реалізації в області законодавства щодо соціального захисту ветеранів війни і підготовки до 50-річчя Перемоги.

Поліпшилася ситуація з гарантуванням пільг у розрахунках за комунальні послуги, житло, телефон, капітальний ремонт власних житлових будинків, їх опалення, проїзд у транспорті тощо — на це в бюджеті передбачено 102 мільярди карбованців. Складніше з житлом: у черзі на його одержання 358 інвалідів та прирівняних до них громадян, для повного їх забезпечення потрібно 179 мільярдів карбованців, а виділено ж поки що близько 20 мільярдів.

Але дуже часто все впирається не в гроші, а в звичайну байдужість. Приміром, у трьох селах Любарського району ветеранам війни, серед яких 30 лежачих хворих, не завезли палива. У Коростені, в спеціалізованому магазині для ветеранів, продавали залежану варену ковбасу, обважували, а гречану крупу просто приховали від них.

Депутати наводили й протилежні, позитивні факти. У Суслах Новоград-Волинського району всім 113 ветеранам війни видали з урожаю цього року по 3 центнери зерна, забезпечили їх у достатній кількості борошном, крупами, медом тощо, безплатно перевозять вантажі. Значить, це можливо — коли підходити з душею. Якби таку турботу про себе відчували всі 143 тисячі ветеранів та інвалідів війни області, можна було б

сказати, що нинішнє покоління бодай частково повернуло борг тим, хто півстоліття тому виборов Перемогу.

Олексій КАВУН.
Житомир.

Релігія

Планета Земля: творіння з граничною точністю

Зі швидкістю 1600 кілометрів за годину обертається Земля навколо своєї осі. Якби ця швидкість була, скажімо, лише 160 кілометрів за годину, то день і ніч на Землі тривали б у десять разів довше, ніж тепер. Сонячна спека одного єдиного дня спопелила б увесь рослинний світ, а мороз однієї єдиної ночі заморозив би все інше життя на Землі.

Температура на поверхні Сонця становить приблизно 6000 градусів Цельсія. Все, що є живе на Землі, замерзло б, якби температура Сонця була б трохи менша, і все живе обвуглилося б, якби температура була б трохи більша. Земна вісь нахилена під кутом у 23 градуси. Внаслідок цього нахилу ми маємо різні пори року: коли б цього нахилу не було, то тумани з океанів розповсюдилися б на північ і на південь і нагромадили б цілі континенти з криги.

Місяць віддалений од Землі на 384000 кілометрів. Якби ця віддаль була менша, то вплив Місяця на приплив і відплив був би такий сильний, що величезні частини материків двічі на день було б затоплено.

Якби земна кора була б трохи товстіша, ніж вона є, то не було б кисню, необхідного для людини і для всього тваринного світу на Землі. Якби океани і моря нашого світу були б трохи глибші, то кисень і вуглекислий газ було б поглинуто, і рослинний світ припинив би своє існування.

Усі ці факти перебувають у зв'язку між собою, і тільки завдяки цьому життя на Землі, взагалі, можливе. Імовірність, що все життя основане на випадковостях, а не на систематичній волі Творця, навіть за найрозумніших обчислень, становить один до мільйонів.

Шановні читачі, якщо ви бажаєте більше пізнати Бога, Його задум творення, то напишіть за адресою: 293780, Львівська область, м. Трускавець, вул. Роксолани, 10, християнська місія «Весть мира».

На ваше бажання, вам буде надіслано книгу Дж. Макдауелла «Не просто плотник».

Чи знаєте ви, що «тампакс» може спричинити шок і навіть смерть?

Не впевнений, що всі українські жінки, котрі користуються пишно рекламованим «тампаксом», знають, що він може спричинити шок і навіть смертельний результат. До речі, в Норвегії «тампакс» заборонено, бо ці гігієнічні тампони спричиняють в організмі необоротні зміни. В Англії також вимагали їх заборони: щороку від «тампаксу» там помирає близько 20 жінок. Цілковитої заборони домогтися не вдалося, зате тепер на кожній упаковці великими літерами пишуть протипоказання. Хоча б це, а не лише солодка реклама. Директор латвійського клубу захисту прав споживача Зінта Ковалевська вважає, що жінки мають знати, чим ризикують, споживаючи той чи той продукт (а чоловіки?).

З латвійської преси я не без здивування дізнався, що «тампакс» виробляють і в Україні. Значна його частина осідає в Латвії. Фахівці з жахом наголошують, що зроблено цю продукцію «з відповідною тамтешньому ринку дуже низькою якістю». І далі: «Наш малопоінформований покупець навіть не звертає уваги на те, що ці тампони виготовлені з вати, а не з целюлозного волокна, тобто багато їх властивостей вже застаріли».

Так, видно, тампони робити — не сталь варити. Прикро, звичайно. І шкода жінок, яких під акомпанемент дивовижної реклами відправляємо на той світ. Може, ця публікація зупинить їх? Дав би Бог!..

Зиновій ФРИС.
(«Киевские ведомости» від 8 жовтня ц.р.).

Пані та панове!

«ПРАВЕКС-БАНК»

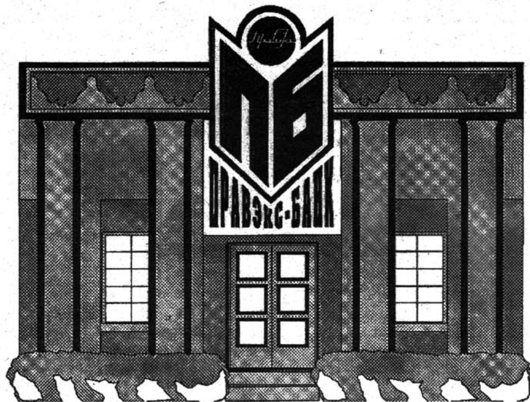
• **обслуговує** клієнтів за системою «КЛІЄНТ-БАНК»;

• **надає** **валютні та карбованцеві кредити** юридичним та фізичним особам під заставу нерухомості, цінних речей, антикваріату;

• **пропонує** **20% річних у валюті** по вкладах фізичних осіб;

• **виконує** **платежі** до країн ближнього і дальнього зарубіжжя через власні прямі кореспондентські рахунки у найкращих банках світу;

• **виплачує** **готівку у будь-якій валюті** по дорожніх чеках American Express, Visa, Thomas Cook і кредитних картках Visa, Eurocard/Mastercard, Diners Club International.

Адреса: Київ-21, Кловський узвіз, 9/2.
Телефони: (044) 294-79-96, 294-85-49, 294-82-22.
Факс (044) 294-84-00. Телекс 631250 ALINA SU.

ЮЖКОМ БАНК

Баланс банка (тыс.крб.) по состоянию на 01 октября 1994г.

АКТИВ

Касса	6,022,836
Корреспондентский счет в НБУ	61,984,499
Корреспондентские счета в зарубежных банках	1,581,581
Дебиторы банка	13,668,883
Кредиты, выданные банком	85,313,229
Кредиты, выданные другим банкам	16,683,970
Средства, вложенные в совместную деятельность	4,269,359
Основные средства	2,859,641
Валютные средства (касса)	692,684
Прочие активы	14,029,458
Средства, отвлеченные за счет прибыли	19,297,182
Итого актив :	226,403,322

ПАССИВ

Уставный фонд	20,427,607
Резервный фонд	389,217
Другие фонды	18,284,787
Корреспондентские счета других банков	25,306,830
Текущие счета клиентов в валюте	5,553,183
Расчетные и другие счета клиентов	84,948,622
Депозитные счета клиентов	25,185,851
Вклады граждан	14,599,403
Кредиты, полученные в других банках	606,260
Прочие кредиторы	568,814
Прибыль	25,020,670
Прочие пассивы	5,512,078
Итого пассив :	226,403,322

Volkswagen Group

АВТОМОБИЛЬ ŠKODA

- Гарантия в течение года
- Сервисное обслуживание
- Шестилетняя гарантия против проржавения.
- Продажа запасных частей.
- Поставка со склада в Киеве.
- Форма оплаты любая.

Концерн «Вега» тел: (044)244-72-17
Техническая станция тел: (044)430-75-35

50 ЛЕТ В МИРЕ СПОРТА

ТОМПО

2000 образцов итальянской мебели: кухни, гостинные, спальни, сантехника и др.

Доставка и установка, услуги дизайнера

ВАМ ДОСТАТОЧНО ЗАПЛАТИТЬ- ВСЁ ОСТАЛЬНОЕ МЫ СДЕЛАЕМ САМИ

МЫ БЫЛИ ПЕРВЫМИ И ОСТАЁМСЯ ЛУЧШИМИ!

Железнодорожное шоссе, 41, тел.: 294 81 81, факс: 269 87 18

Организация реализует со склада в г. Днепропетровске

АВТОШИНЫ

для грузовых и легковых автомобилей, сельхозтехники, погрузчиков, мотоциклов. Самовывоз и вагонные поставки.

Тел.: (0562) 445-448, 446-464, 440-044. Факс 442-406.

ПАНОВЕ ПІДПРИЄМЦІ ТА ВИНАХІДНИКИ!

Акціонерне товариство відкритого типу «Донецький завод хімічних реактивів» готове надати вам свої площі для організації спільних виробництв у всіх сферах діяльності — від промислової продукції до товарів народного вжитку.

МАЄМО: обгороджену територію; площі в одно- та багатоповерхових приміщеннях; енергоносії (пара, газ, вода, електроенергія); спеціалістів та робочу силу.

Готові співробітничати на взаємовигідних умовах. Чекаємо на пропозиції.

Наші телефони в Донецьку: (0622) 53-45-04, 53-03-68, 53-46-36. Факс: (0622) 53-53-88.

ЖАК ШИРАК ЗБИРАЄТЬСЯ ДО КИЄВА...

... НЕ З ПОЛІТИЧНОЮ МІСІЄЮ, А ФУТБОЛЬНОЮ

Україна — Вірменія. 5:1. Матч відбіркового турніру першості Європи-95 серед юнаків 1976 року народження.

Голи: 0:1 Тононян, 6, 1:1 Шевченко, 35, з пенальті, 2:1 Ящук, 45, 3:1 Зубов, 65, 4:1 Шевченко, 80, 5:1 Шевченко, 82.

Україна: Гуменюк, Маковей, Федорук, Павлюх, Сизон, Закарлюка, Зубов, Слюсар (Гожий, 72), Ящук, Лапко (Гарас,77), Шевченко.

Вірменія: Оганесян, А.Дохоян, Вартанян, Вірабян, К.Дохоян, Восканян (Тердавтян, 73), Геворкян, Тононян (Мариманян, 27), Агелян, Аміроян, Любян.

Покарання: Геворкян (попередження).

Судді: Яаак Саар (Естонія), Ніклас Алданенда (Фарерські острови), Роман Зань (Україна).

16 жовтня. Київ. Стадіон ЦСК ЗСУ. 2000 глядачів.

Вітаємо наших юнаків та їхніх тренерів Федора Медвідя та Олександра Лисенка з першою і досить красивою перемогою у престижному й важливому турнірі. Хоча початок зустрічі нам особливої радості не передвіщав. Технічні гості забили дуже швидкий гол. І, здавалося, поступатися ініціативою не збиралися. Але в той момент знайшлася людина, яка точно сказала: «Наші заб'ють п'ять у відповідь». Це був арбітр національної категорії Сергій Татулян з Києва. Як бачимо, все так і вийшло.

Мені особливо сподобалася гра київського динамівця Шевченка і в'юнкого, невисокого на зріст, але технічного й настирливого Зубова з Алчевська. До речі, юний футболіст уже підписав контракт з донецьким «Шахтарем». Що ж, можемо йому побажати стати справжнім майстром.

За стартовою грою турніру спостерігало багато фахівців. Задоволеним діями форварда Шевченка залишився президент АТ «ФК «Динамо», Київ» Григорій Суркіс. Але найпильніше до дій обох команд придивлявся Тенгіз Сулаквелідзе — колишній тбіліський динамівець, захисник збірної Лобановського, яка виборола «срібло» в чемпіонаті Європи-88, а нині наставник юнацької збірної Грузії. Сьогодні його команда о 14.00 на армійському стадіоні зустрінеться з вірменськими однолітками, а 20 жовтня — з українськими юнаками (місце й початок зустрічі ті самі).

Чемпіонат країни. Вища ліга. 13-й тур.

Кремінь — Карпати. 0:0. 7000. **Нива (Тернопіль) — СК Миколаїв. 2:0.** 5150. 1:0 Рудницький, 32, 2:0 Тутиченко, 44. **Нива (Вінниця) — Торпедо. 2:0.** 5000. 1:0 Шубін, 26, 2:0 Локтіонов, 50. **Волинь — Кривбас. 1:0.** 1500. Солодкий, 87. **Темп — Прикарпаття. 3:0.** 5000. 1:0 Ю.Габіскірія, 21, 2:0 Заруцький, 33, 3:0 Гомонов, 57. **Верес — Шахтар. 1:3.** 5000. 1:0 Шапоренко, 37, 1:1 Орбу, 47, 1:2, 1:3 Погодін, 52, 72. **Зоря-МАЛС — Таврія. 4:2.** 5000. 1:0 Коробченко, 22, 2:0 Плетньов, 32, 3:0 Коробченко, 41, з пенальті, 3:1 Гайдаш, 4:1 Плетньов, 49, 4:2 Волков, 90, з пенальті. **Металург — Чорноморець. 3:1.** 8000. 0:1 Гусейнов, 4, 1:1 Ванін, 79, з пенальті, 2:1 Дудник, 81, 3:1 Липинський, 88.

	В	Н	П	М	О
Шахтар	10	2	1	29-6	32
Динамо	9	3	0	30-11	30
Таврія	9	1	3	32-12	28
Дніпро	8	2	1	21-10	26
Чорноморець	7	2	4	21-15	23
Кривбас	6	2	5	10-9	20
Нива Вц	6	0	7	19-16	18
Верес	5	2	6	15-23	17
Карпати	4	4	5	10-15	16
Зоря-МАЛС	5	1	7	20-27	16
Кремінь	4	3	6	16-17	15
Металург	4	3	6	16-21	15
Торпедо	5	0	8	14-23	15
Прикарпаття	4	2	7	13-19	14
Нива Тр	3	3	7	16-20	12
Темп	3	3	7	12-16	12
Волинь	3	2	7	10-22	11
СК Миколаїв	2	1	10	10-32	7

Кажуть, що протест на зустріч з луганцями подали сімферопольці, які останнім часом виступали стабільно і вийшли до групи лідерів чемпіонату. Мовляв, у гравця Нікітіна — два попередження. І він не мав права грати. Мав, бо в Нікітіна насправді — одна жовта картка. А дві — в іншого гравця «Зорі-МАЛС» — Микитіна. Він і не з'явився на полі. Отже, сталася помилочка.

Цей тур пропускали динамівці Києва. Як ми вже повідомляли, з «Дніпром» вони зустрінуться першого грудня. А поки що кияни розв'язували кубкові проблеми. Причому досить успішно. У Комарному вони подолали в 1/16 місцевий «Газівник» — 2:0. Обидва м'ячі забив Джишкаріані — на 3-й і 30-й хвилинах. На цю гру не виїжджали Йожеф Сабо і шість гравців збірної, яким дали можливість відпочити. Тут наставник чемпіона вполював, як кажуть, кількох зайців: здобуто перемогу, відпочили провідні футболісти, а Лужний, Ковалець, Михайленко, які мали по два попередження, зрозуміло, в Комарному на поле не виходили, але матимуть право зробити це в Одесі, в наступному турі.

Пропущений матч грали в першій лізі. **Борисфен — Поділля.** 1:1. 1:0 Пушкуца, 16, 1:1 Сахно, 74.

Добрий футбол продемонстрували вихованці і Михайла Фоменка, і його тезка — Дунця. Хоча більше ініціативою володіли бориспільці. Але гості виявили неабияку волю і зрівняли рахунок. Хоча під завісу поєдинку «Борисфен» мав вирвати перемогу, якби точніше зіграли Пушкуца і Волосянко. Обоє мали, як кажуть, по стовідсотковій нагоді. А може, трішечки менше.

Першість країни. Друга ліга. 15-й тур. Динамо (Луганськ) — Металург (Костянтинівка) — 2:1, Сіріус — Шахтар — 1:0, Віктор — Медіта — 2:2, Галичина — Чорноморець-2 — 1:0, Газівник — Таврія — 2:1, Явір — Артанія — 2:1, Десна — Меліоратор — 2:0, ФК Львів — Чайка — 3:1, Рось — Динамо (Саки) —1:0, Дружба — Титан — 0:0, Азовець — Металург (Керч) — 2:1.

Першість країни. Третя ліга. 13-й тур. Оскол — Шахтар — 2:0, Адвіс — Авангард (Жидачів) — 3:0, Керамік — ФК ЛАЗ — 4:0, Трансімпекс — Фетровик — 2:1, Нива — Хутровик — 2:0, Дністер — Сула — 2:1, Лада — Вагонобудівник (Кременчук) — 0:0, Дністровець — ЦСКА — 2:1 Таврія — Система-Борекс — 2:0, Металург — Авангард (Ровеньки) — 1:2, Торпедо — Вагонобудівник (Стаханов) — 1:0.

Отака широка й досить яскрава була футбольна панорама останніх днів у нашій країні. Утім, на нас чекають нові цікаві події. Вже згадувалося про відбірковий турнір юнацької першості-95. Сьогодні до Києва прилітає французький клуб «Парі Сен-Жермен» — суперник динамівців у турнірі Ліги чемпіонів. Кажуть, що в складі паризької спортивної делегації, можливо, буде колишній прем'єр-міністр Франції, а нині мер Парижа Жак Ширак. Гості проведуть вечірнє тренування. А в готелі «Русь», де вони мешкатимуть, о 20.00 розпочнеться прес-конференція для французьких журналістів, але й нашим на неї вхід не заборонено. Отож, приходьте на Республіканський стадіон завтра. Початок цього інтригуючого поєдинку — о 21.30. До речі, Київська держадміністрація подбала про те, щоб чітко діяв транспорт. Він працюватиме довше, ніж завжди, виділено додаткові автобуси, тролейбуси, трамваї. Хто ще не встиг придбати квитки, той зможе зробити це в день зустрічі. На майдані, перед стадіоном, працюватимуть пересувні каси. Пригадайте, шановні болільники, як ви разом з динамівцями «поклали на лопатки» московського «Спартака». То чому б і з парижанами так не зробити...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

- **ТЕЛЕФОНИ:** для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44. телефакс 449-85-62.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 385117.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311198.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».